Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען.

היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

№ 152 | Łódź, Sroda, 2 lipca 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך ו׳ תמוז תר״ץ | № 152

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

די שטייער-עקזעקוציעס וועלען פערשטארקט ווערען

עקזעקוטארען ווערען צוריקגערופען פון די אורלויבען

ווארשא, 1 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דאס פינאנץ-מיניסטעריום האט פונאנדערגעשיקט א פעראָרדנונג צו אלע פינאנץ-אמטען, אז עס זאלען פערשטארקט ווערען די עקזעקוציעס ביים אריינמאהנען די שטייערן ביי סוחרים, האנדווערקער און פאבריקאנטען, וועלכע זענען געבליבען הינטערשטעליג ביים איינמאהנען די שטייערן.

צוליב דעם צוועק ווערט פעראָרדנעט, אז עס זאלען תיכף צוריקגערופען ווערען אויף דיעדע פאסטען אלע עקזעקוטארען, וועלכע געפינען זיך איצט אויף אורלויב.

מלוכה-פרעזידענט צוריקגעקומען קיין ווארשא

ווארשא, 1 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי איז היינט צוריקגעקומען קיין ווארשא.

אפגעברענט א גרויס מאנופאקטור געשעפט

ווארשא, 1 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט איז אויסגעבראכען א גרויסע שריפה אין דער נאלעווקיס ריבעצעה אין דעם מאנופאקטור-געשעפט פון אברהם פעלדמוטער. דאס געשעפט איז אינגאנצען אפגעברענט געווארען. די מאנופאקטור-סחורות זענען העכסטוואהרשיינליך פון לאדזער פאבריקאנטען.

אבגעווארפען דעם פארשלאג וועגען בויען א טונעל אונטער׳ן לא-מאנש קאנאל

לאנדאן, 1 (אטע).

די פראגע וועגען בויען א טונעל אונטערן לא-מאנש איז ענדגילטיג געווארען נעגאטיוו. דער פארלאמענט האט מיט 179 שטימען נעגען 72 אפגעווארפען דעם פארשלאג וועגען בויען א טונעל אונטערן לא-מאנש.

450 מעטער אונטער דעם אויבערפלאך פון ים

לאנדאן, 1 (אטע).

לויט מעלדונגען פון ניו-יארק האט זיך דער געלעהרטער בעעבע נעבען די בערמודא-אינזלען דערטראפען אין ים אין א ספעציעלען קלאש פון שטאהל און גלאז און אויף דער טיפעניש פון 450 מעטער אונטער דער אויבערפלאך פון ים.

ביז איצט האט מען זיך געקענט אראפלאזען נאר אויף 100 מעטער טיף.

דער געלעהרטער איז איבערצייגט, אז מיט דער הילף פון זיין אפאראט וועט מען קאנען אויספארשען דעם ים און דער טיפעניש פון 900 מעטער אונטערן ים.

א פויליש-סאוועטישע גרעניץ קאנפערענץ

ווילנא, 1 (טעלעפאניש) אויף דער פויליש-סאוועטישער גרעניץ אין ראדאשקעוויטש איז פארגעקומען א פויליש-סאוועטישע גרעניץ-קאנפערענץ מיט דער בעטייליגונג פון דער פוילישער אדמיניסטראטיווער מאכט און די פערטרעטער פון דער פוילישער און סאוועטישער גרעניץ-וואכע.

אויף דער קאנפערענץ זענען בעהאנדעלט געווארען די לעצטע געשעהענישען אויף דער גרעניץ, דאס אהריבערלאזען אויף דער פוילישער זייט קאמוניסטישע שטעט, און א גאנצע רייה אנדערע פראגען.

די קאנפערענץ האט געדויערט איינינע שעה און אלע עשטריט-פראגען זענען גינסטיג ערלעדיגט געווארען.

23 דערהרגעטע בעת א באהן-קאטאסטראפע

ריגא, 1 (אטע) נעבען פעטערגראד איז געשעהן א גרויסע באהן-קאטאסטראפע. דריי און צוואנציג פערזאן זענען דערהרגעט געווארען.

אפגעלעגט די סעסיע פון שלעזישען סיים

קאטאוויץ, 1 (ספ. טעל.) היינט פריה האט 10 א זייגער אין דער פריה, האט דער וואיעוואדע גראזשינסקי איבערגעגעבען דעם מארשאלעק פון שלעזישען סיים א דעקרעט פון מלוכה פרעזידענט וועגען אפלעגען די סיים-סעסיע.

ווי מען דערוויסט זיך איז די סבה פון אפלעגען די סעסיע די שטעלונג פון קארפאנטי קלוב און פון די דייטשע קלובען, וועלכע האבען געוואלט אנהויבען א בודזשעט-דעבאטע נישט קיקענדיג דערויף, וואס די איצטיגע סעסיע איז נישט געווען קיין בודזשעט-סעסיע.

3 פערזאן דערהרגעט פון א דונער

בריסעל, 1 (אטע) ביי שארלרוא זענען ווערען דריי פערזאן דערהרגעט געווארען פון א דונער-פרוי. איין שער פערוואונדעט געווארען.

דעם טיפסטען בייליד דריקען מיר אויס אינזער ג׳ פארסטארשי חבר משה מאליעק צוליב׳ן פריהצייטיגען טויט פון זיין אונפערגעסליכער פרוי

נ״ע מינדעל

וויט געטרייעם!

די פערוואלטונג פון טישלער-צעך.

Dr. med. FELDMAN

אקושער און פרויען-ארצט

Rzgowska 5, tel. 191-08

נעהמט אן פון 3–5 נאכמיטאג און אין דער לעצט. ביצע Piotrkowska 62 פון 5.30–7.30 נאכמ.

שטאטיש טעאטער

ציגעל-גאס 63

פון היינט, מיטוואך, 2 יולי, הויבן זיך אן די גאסטראלן פון דער

ווילנער טרופע

יאר XV. היינט, מיטוואך, דעם 2-טן יולי, 8.30 אוונט. אנפ. מ. מזאה.

א מעשה מיט הערשעלע אסטראפאלער

צו׳אויסגעטראכטע קאמעדיע אין 4 אקטען פון מ. ליפשיק.

אינסצעניזאציע און רעזשי — מ. ווייכערט. דעקאר. און קאסטיומען — וו. ווינטרויב.

ניגונים — הענעך קאן. טענץ און פלאסטיק — לאה ראטבוים.

איינצעלהייטען אין די אפישען.

בילעטן צו בעקומען אין בעשמוגנגס-קאסע פון שטאטישן טעאטער, פיעטריקאווער 74.

צווייטע רשימה פון די זוכי-בגורל

פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס פון „נייעם פאלקסבלאט“

2-טע סעריע — ערשטע רשימה:

אן׳אמפעל:

1) שבע עפשטיין, יעראזאלימסקא 2.

דעמעקטארען:

2) יעקב גוטערמאן, ושגאווסקא 47,

3) א. ש. קויאווסקי, קילינסקי 12,

4) יצחק פעלדמאן, באזארנא 8.

פערפום-באמבאניערעס:

5) מ. ט. קאפלעוויטש, בערעק־יאסעלעוויטש 13,

6) לייביש מאטאטשניק, אלעקסאנדריסקא 15,

7) נחום רונדבאקען, זאכארניא 28.

פעלד-בעטעל:

8) הער לעווי, מאניסטראצקא 16.

פעלד-בענקלעך:

9) מלכה וואגנער, בושעוויטער 31,

10) הערש פרידמאן, קאפערניקא 27.

11) מ. ראזענקראנץ, פאמארסקא 7,

12) איצעק ווידאווסקי, פריידייטס-פלאץ 10,

13) ישראל סילסקי, נאווא-זארזשעווסקא 4.

1 בעט Palma-Patent

פון דער פירמע שווארצאווסקי, פולנאצנא 24

14) מענדעל קריסטאל, צעגיעלניאנא, קרוטקא 1.

בלומען-וואזער:

15) הערמאן גאלדלוסט, צעגעלניאנא 6,

16) יצחק הירש גאלדבערג, וואלפארסקא 42,

17) מ. האפמאן, גלובנא 62,

18) ארא אראוויטש, פאמארסקא 4,

19) זיסקינד פראם, אלעקסאנדראווסקא 59.

20) הערש רייזמאן, נאוואק-גאס 21.

א האמאק:

21) ישראל נאגלער, שענקעוויטש 29

צו 1/4 טוץ פאטאגראפיעס

פון קונסט-פאטאגראפישען אטעליער „פאריזער“ פראנציסקאנער 30

22) אפרים ווייס, טליגארסקא 8,

23) „אויטא-סטאק“, טראגוטא 1 (געפייער פון גראנד-האטעל).

24) נח פיאלעק, אגרודאווא 45,

25) ש. גראס, דרעוונאווסקא 7,

26) י. נאיטקע, ווסכאדניא 12.

א בילד

פון קונסט-מאלער בלום

27) יעקב גאלדקראנץ, אל. 1. מאי 16,

28) י. האפמאן, שט. קאנאוסקיך 11,

29) ס. מאשקאוויטש, זגערזשער 30א,

א מענער-הוט:

30) זלמן זיירמאן, פעפער-גאס 15,

פרי-בילעטען

אין קלאנג-פילם-טעאטער „קאפיטאל“

31) שראליק קינרזם, נאווראט 34,

32) פאלא ווינאזסקא, ושעלאנא 30,

33) מרדכי כמורי, אלטע שטאט 11,

34) לעאן טראן, פראנציסקאנער 28,

35) סענדער האכמאן, מיצקעוויטש 3,

36) ר. זיידענפעלד, נ. צעגעלניאנא 66,

37) ט. אפאטשינסקא, וואדנא 12,

38) נאדזשא זילבערמאן, זשעראמסקיעגא 36,

39) ח. הערצבערג, זשוראווא 6,

40) חיים ראזאווסקי, ריבנע 11,

41) מ. גאלדבערג, פולנאצנא 8,

42) ח. גרינבוים, נאוואמיעסקא 19,

43) מרדכי וואקסמאן, נאפיורקאווסקי 5,

44) מאלא בערלינער, טארגאווא 38,

45) מ. ח. ליפסמאן, וואלטשאנסקא 168,

46) ש. הערשקאוויטש, 6. שערפינג 42,

47) הירש פוקס, מארשינער 31,

48) מאלא ראזענבלום, קעלמא 5,

49) שלאמעק גראס, קאמאנבעק,

50) מענדעל ווינדמאן, דרעווגאווסקא 26.

די אויבענדערמאהנטע זוכי בגורל ווערען געבעטען צו קומען אין אדמיניסטראציע, אפנעמען די געוואונענע פרעמיעס דינסטאג, דעם 8-טען יולי, פון 6—7 א זייגער אין אוונט.

די עמיגראציע קיין אמעריקא ווערט נישט פערקלענערט

די קאנגרעס-קאמיסיע אפגעווארפען דזשאנסאנס ביל צו פערקלענערן די קוואטע אויף 50 פראצענט

וואשינגטאן 1 (יט"א טעלעגראפיש).
די קאנגרעס-קאמיסיע האט מיט 6 שטימען געגען 6 אפגעווארפען דעם ביל פון דזשאנסאן, געגען פערקלענערן די עמיגראציע אין די פאראייניגטע שטאטען אויף 50 פראצענט.

ראבינער סטיפען וויז זיך אנגעשלאסען אין דער בראנדייס-גרופע

ניו-יארק, 1 (יט"א טעלעגראפיש).
ראבינער סטיפען וויז האט פערעפענטליכט אן ערקלערונג, אז ער שליסט זיך אן צו דער בראנדייס-גרופע.

סטאטוס וועגען די נאציאנאלע מינדערהייטען אין רומעניען

בוקארעשט, 1 (יט"א טעלעגראפיש).
די רעגירונג האט ערקלערט, אז זי האט געבילדעט א ספעציעלע קאמיסיע אויף אויסצוארבייטען דעם סטאטוט, וועגען די נאציאנאלע מינדערהייטען. אין הערבסט וועט דער סטאטוט בעהאנדעלט ווערען דורכ'ן פארלאמענט.

די אויספארשונג ארום דעם מאָרד פון דעם שומר אין תל יוסף

ירושלים, 1 (יט"א טעלעגראפיש).
די אויספארשונג ארום דעם אנפאל אין תל-יוסף בעת וועלכען ס'איז דערשאסען געווארען דער יודישער שומר פינקעל האט פעסטגעשטעלט, אז די מערדער שטאמען פון א נאהענטען אראבישען דארף און די קויגעל איז פון א בריטישער ביקס.

ציוני. עקזעקוטיווע דארף אינטערווענירן לטובת זשאבאטינסקין

ארטיקעל פון פאז ווייזעל אין דואר-היום

ירושלים, 1 (יט"א טעלעגראפיש).
אין א לייט-ארטיקעל אין „דואר היום" פאדערט ד"ר פאן ווייזעל, אז די ציוניסטישע עקזעקוטיווע זאל אינטערווענירען וועגען אריינלאזען זשאבאטינסקין קיין א"י. אין מאכט איהר פאראורפען הלמאי זי האט עס נישט געטאן. ווי דער יט"א-קארעספאנדענט דערוויסט זיך האט די ציוניסטישע עקזעקוטיווע נישט דערהאלטען קיין שום ווענדונג, אז זי זאל זיך בעשעפטיגען מיט דעם ענין.

די פרויען-ליגע וועגען א יודיש-אראבישער פערשטענדיגונג

לאנדאן, 1 (יט"א טעלעגראפיש).
די פרויען-ליגע האט בעשלאסען ארויסצושיקען אין הערבסט איהרען א מיטגליד קיין א"י, כדי אויסצופארשען די מיטלען וואס דארפען אנגעווענדעט ווערען אויף צו דערגרייכען די יודיש-אראבישע פערשטענדיגונג און מיטצוהעלפען צו איהר פערווירקליכונג.

פערוועהרט יודישע ארטיסטען אנטיילצונעמען אין קלאנג-פילמען

ניו-יארק, 1 (יט"א טעלעגראפיש).
דער יודישער ארטיסטען-פעראיין האט פערווערט זיינע מיטגלידער אנטיילצונעמען אין יודישע קלאנג-פילמען. דער פערבאנד האלט, אז דאס קען שטערען דער צוקונפט פונ'ם יודישען טעאטער.

אנטיסעמיטיזם אין מעקסיקא

מעקסיקא, 1 (יט"א טעלעגראפיש).
לעצטענס קומען אן פון דער פראווינץ אלארמירענדע ידיעות וועגען דער פערשפרייטונג פון אנטיסעמיטיזם אין מעקסיקא.

געשטארבען א וועטעראן פון דער יודישער ביהנע

ניו-יארק, 1 (יט"א טעלעגראפיש).
אין עלטער פון 69 יאהר איז דא געשטארבען דער יודישער ארטיסט שמואל טביה מאגאטשעווסקי. ער איז געווען טעטיג אויף דער יודישער ביהנע פערציג יאהר.

סענאטאר ד"ר עבנער אויפגענומען דורכ'ן רומענישען קעניג

שילדערט די נויט פון די יודען א דאנק די אנטיסעמיטישע פערפאלגונגען

טשערנאוויץ. (י. ט. א.) סענאטאר ד"ר מאיר עבנער, דער פארזיצער פון דעם יודישען פארלאמענטארישען קלוב איז ארויסגערופען געווארען קיין בוקארעשט אויף אן אוידיענץ צום קעניג. ווי דער י. ט. א. קארעספאנדענט דערוויסט זיך, איז סענאטאר עבנער אויפגענומען געווארען דורך דעם קעניג אויף א לענגערע אוידיענץ. ד"ר עבנער האט פאר דעם קעניג געשילדערט די טרויעריגע לאגע פון די יודען צוליב די בעסדערדיגע אנטיסעמיטישע עקסצעסען. דער קעניג האט זיך מיט גרויס אויפמערקזאמקייט צוגעהערט צו ד"ר עבנער'ס אויספיהרונגען און האט צוגעזאגט צו בעטראכטען די פיינליכע פראגען.

יודישע פראצע אוועק מיט'ן רויך

פערברענט א יודישען קאלעקטיוו אין ווייסרוסלאנד

מאסקווע. (ים"א). אין אסטרע-ליאדי האמלער קרייז איז פערברענט געווארען דער בעסטער יודישער לאנדווירטשאפטליכער קאלעקטיוו אין ווייסרוסלאנד. די פויערים פון די שכנ'ישע דערפער, וועלכע זיינען געגען דער קאלעקטיוויזאציע, האבען איינינע מאל געדראהט די יודישע מיטגלידער פון קאלעקטיוו, אז מען וועט אומברענגען זייער ווירטשאפט, אויב זיי וועלען נישט ארויסטרעטען פון קאלעקטיוו. עס ווערט געפיהרט אן אויספארשונג.

ענגלאנד זיך אבגעזאגט פון מאנדאט איבער איראק

פערעפענטליכט דעם אפמאך צווישן ענגלאנד און איראק

לאנדאן, 1 (פאטע).
די רעגירונג אין איראק האט פערעפענטליכט א אפמאך, וואס איז געשלאסען געווארען מיט דער ענגלישער רעגירונג. לויט'ן אפמאך ווערט איראק ערקלערט פאר פולשטענדיג אומאפהענגיג. אויב זי וועט קענען אפהיטען די אינערליכע רוה און צו פערטיידיגען דאס לאנד געגען אויסערליכע שונאים איז דער אפמאך און אויך ענגלאנד'ס מסכים, אז איראק זאל אויפגענומען ווערען אין פעלקער-בונד.
מיט דעם דאזיגען אפמאך און ענגלאנד'ס ראלע אלס מאנדאט-מאכט בנוגע איראק פערענדיגט. דער אפמאך איז געשלאסען געווארען אויף 25 יאהר און טרעט אריין אין קראפט אין מאמענט, ווען איראק וועט אויפגענומען ווערען אין פעלקער-בונד. אין יאהר 1932 וועט ענגלאנד אונטערשטיצען די קאנדידאטור פון איראק אין פעלקער-בונד. דאס בריטישע מיליטער וועט צוריקגעצויגען ווערען פון איראק אין משך פון 5 יאהר, נאכדעם ווי דער אפמאך וועט אריין אין קראפט.

וויכטיגע בעראטונג אין דרוסקעניק

קאנפערענץ צווישען מלוכה-פרעזידענט, מארשאל פילסודסקי און פרעמיער סלאוועק

ווארשא, 1 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט אינדערפריה איז פרעמיער סלאוועק אנגעקומען קיין דרוסקעניק, בכדי אפצוגעבען דעם מארשאל פילסודסקי א גענויעם בעריכט וועגען דעם סאָן פון „צענטראלעוו" אין קראקא.
היינט איז אויך אנגעקומען קיין דרוסקעניק אויף זיין צוריקרייזע פון ווילנער געגענד דער מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי און אלע דריי מלוכה-מענער האבען אפגעהאלטען א וויכטיגע קאנפערענץ, אויף וועלכע עס איז איבערגערעדט געווארען די פאדערונגען פון קראקאווער קאנגרעס.
עס איז אויך ענטשלאסען בעשלאסען דער גורל פון אינצלנע סיים און עס איז בעטראכט געווארען די פראגע וועגען עווענטועלע נייע סיים-וואהלען.
די פרטים וועגען דער בעראטונג זיינען נישט בעקאנט.

סטאלינס נצחון אויף דעם קאמוניסטישען קאנגרעס

ריקאוו און טאמסקי האבען זיך אבגעזאגט פון זייער אפאזיציע

ריגא, 1 (פאטע) לויט די אפיציעלע סאוויעטישע מעלדונגען האבען די פיהרער פון דער אפאזיציע ריקאוו און טאמסקי אויף דער נעכטיגער קיצונג פון קאנגרעס פון דער קאמוניסטישער פארטיי אבגעגעבען א ערקלערונג, אז זיי וואַרפען זיך פיליטערגיג אונטער סטאלינס פאליטיק. ביידע האבען אנערקענט די נויטווענדיגקייט אפצוהאלטען די גאנצקייט פון דער פארטיי.

די ענגלישע רעפרעסיעס אין אינדיעז

דער פארזיצענדער פון אינדישען נאציאנאלען קאנגרעס און זיין סעקרעטאר פערמשפט געווארען צו 6 חדשים תפיסה

לאנדאן, 1 (פאטע).
פון קאלקוטא מעלדעט מען, אז א חוץ דעם נאציאנאלען אינדישען קאנגרעס זיינען אויך נעשלאסען געווארען אלע יוגענד-פערבאנדען.
די ביוראס פון קאנגרעס און אלאהאבאם זענען ארומגערינגעלט געווארען דורך פאליציי, וועלכע האט ארורכגעפיהרט א גענויע רעוויזיע.
אין א קאמוניקאט, וואס די רעגירונג האט ארויסגעגעבען ווערט ערקלערט, אז דער נאציאנאלער קאנגרעס האט עפענטליך גערופען צו א רעוואלוציע און צו מאכען אנאבערקערענישע.
לאנדאן, 1 (פאטע).
דער פרעזידענט פון אינדישען נאציאנאלען קאנגרעס פאנדיט נעהרו און זיין סעקרעטאר, וועלכע זענען מאנטאג ארעסטירט געווארען, זענען פערמשפט געווארען צו 6 חדשים תפיסה.
ביידע פערמשפט'ע האבען זיך אפגעזאגט פון יעדע פערטיידיגונג און האבען זיך אויך אפגעזאגט צו ענטפערן אויף די געשטעלטע פראגען פון די ריכטער.

צוויי צום טויט פערמשפט'ע פערברעכער געוואלט אנטלויפן פון טורמע

ווילנא, 1 (טעלעפאניש).
די פערגאנגענע נאכט האבען צוויי געפעהרליכע פערברעכער, וואס זענען געזעסען אין אנצעלנע קאמערען אין דער ווילנער תפיסה, ליקישקי פיאטר שאלקאווסקי און יאן דזיאראן, ביידע פער'משפט צום טויט, געמאכט א פרוב צו אנטלויפען.
זיי האבען זיך פערשאפט זעגעלעך, מיט וועלכע זיי האבען אדורכגעזעגט די קראטעס פון זייערע קאמערען. דזיאראן האט שוין זיין ארבייט געהאט פערענדיגט און האט נאר געווארט אויף א צייכען פון שאלקאווסקי, וועלכער איז אויך שוין באלד געווען פערטיג, אבער דא האט די טורמע-וואך צופעליג בעמערקט די פארבערייטונגען און צונישט געמאכט דעם פרוב פון אנטלויפען.

א פראהיביציע-קאמיסאר פאדערט אפצושאפען דעם אלקאהאל-פערבאט

ניו-יארק, 1 (פאטע).
נאך דריי יאהר אמטירען האט זיך דער פראהיביציע קאמיסאר פון ניו-יארק קאמפבעל אנגעזאגט פון דינסט.
אין אן אינטערוויו האט קאמפבעל געזאגט, אז אויפ'ן יסוד פון זיין דריי-יעהריגע טעטיגקייט איז ער געקומען צו דער איבערצייגונג, אז דאס געזעץ וועגען פראהיביציע דארף אומבעדינגט אפגעשאפט ווערען.

ארעסטירט 2 יודען

ירושלים, 1 (יט"א טעלעגראפיש).
אין אמלה זענען ארעסטירט געווארען די ברי-

די ציהונג פון דער דאלארובקע

ווארשא, 1. (טעלעפאניש) היינט, 10 א זייגער אינדערפריה איז פארגעקומען די ציהונג פון דער דאלארובקע.
עס זענען אויסגעלאסעוועט געווארען 57 פרעמיעס אויף א סומע פון 25 טויזענד דאלאר:
8 טויזענד דאלאר האט געווינען נ': 66810
3 טויזענד דאלאר האט געווינען נ': 419116
צו 1000 דאלאר האבען געווינען די נ' נ':
388857 841480 389370 832324 045878
צו 500 דאלאר האבען געווינען די נ' נ':
363706 535900 854809 277732 323768
.998559 992199 132878 064855 935359
צו 100 דאלאר האבען געווינען די נ' נ':
593369 777884 136318 341889 523940
179962 056928 600723 195685 934977
922285 469550 010281 585820 580820
329958 394224 246958 628275 158396
707804 924755 824591 623947 808125
243172 999499 641203 972506 387215
470162 323525 675122 636112 195282
.151901 426327 171668 492480 525125

לעזט און פערשפרייט דאס 5-גראשען-בלאט

לאדז, 2 יולי 1930

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 2 יולי 1930

אונזער רעזיגנאציע

אדער האט אַמאל געזעהן, ווי אַ געזונטער הוהן נעמט לך תודה, מיט אַ פערוואָרפענע קעפּעלע, גרייט צו דער שחיטה? אַט אַזוי זעהען אויס מיר פּוילישע יידען, בעזונדערס אונזערע פיהרערס, אין דער לעצטער צייט.

מיר ליגען מיט פערוואָרפענע קעפּ און פון אונזער סעדרבלייטע אויגען קוקט אַרויס די רעזיגנאַציע.

גאַנץ פּוילען קאָכט ווי אַ קעסעל. אלע האָבען זיך געגרייט צו עפּעס אַ גרויסען טאָג. די סאַנאַציע האָט געמאַכט איהרע הכנות, דער צענטראַליגק האָט צוגעגרייט קראָקאָ. די אינכטע פיהרען אַ בעזונדערע צעבראָכטע אַמאַקע, די מינדערהייטען, זעהט אויס, האָבען אויך אויפגעהויבען די קאָפּ; מען רעדט אַנ־אַנאַדערע, דאָ מיט די אוקראַינער, דאָ מיט די ווייס־רוסען. עפּעס מוז דאָך אין פּוילען געשעהען ווערען אַזוי ווי עס איז קען דאָך נישט פערבלייבען.

און מיט וואָס גרייטען מיר זיך צום קומענדיגען גרויסען טאָג? מיט גאָרנישט. אונזערע פּאָליטיקער בעשעהען זיך מיט אַלע כוחות, צו שאַפען דעם איינדרוק ווי אויף פּוילען האָבען מיר, יידען, שוין נישט קיין שום האָפנונג.

אינ׳ם אַלגעמיינעם פּאָליטישען אָרקעסטער, וואָס שפּילט איצט אין פּוילען מיט הונדערטער קולות, האָט אונזער יודישער קול אָפּגעקלונגען, ווי אַ דינגקע פּיפּעלע, מיר האָבען דערלאַנגט אַ מעמאָראַנדום. מיר דערצעהלען דער רעגירונג, פּונקט ווי זי וואָלט עס נישט געוואוסט, וועגען אונזער קאַטאַסטראָפאַלער לאַגע און וואָס ווייטער?

ווי איז עס מעגליך, אַז דריי מיליאָן בירגער אין פּוילען, שטאַטלישע בירגער, און נאָך מיט׳ן יודישען טעמפּעראַמענט, זאָלען לרוב נישט שפּילען קיין שום ראָלע אין דער לאַנד־פּאָליטיק?

אין ראַטען־פערבאַנד וואוינען פעהאַן קנאַפּע דריי מיליאָן יודען. אויף הונדערט זיבעציג מיליאָן, קלינגט מיט זיי די וועלט, נישט מיט די יודישע קאָמוניסטען, וואָס מען ווייס בערוב אפילו נישט זייערע נעמען, נאָר מיט די פעלקערטע יודען, מיט די בעמיהונגען פון דער רעגירונג אויפצובויען זיי.

אין אַמעריקע וואוינען פאַרהאַן 4 מיליאָן יודען אויף איבער הונדערט מיליאָן, וואוינען זיי דער הויזען פון דער פּאָליטיק, און מען רעכענט זיך מיט זיי נישט בלויז פאַר וואַהלען, נאָר אויך אין אלע טעג פון אַ גאַנץ יאָהר.

און מיר דאָ אין פּוילען וואוינען דריי מיליאָן אויף דרייסיג מיליאָן, איבער 10 פּראָצענט, און מיר מאַכען אַ וועראַ קיינער זעהט אונז נישט, קיינער הערט אונז נישט.

מיר האָבען געקענט פיהרען אַן אַלגעמיינע פּאָליטיק, אדער אַ יודישע פּאָליטיק.

עס האָט זיך שוין אויסגעאַרבייט אַזאַ טראַדיציע אין פּוילען צו ווייזען אונז צוויי פּנימ׳ער: אַ פריינדליך־שמייכלענדיגען פּנים לגבי דעם ציוניזם און אַ קאַלט־פראָסטיגען לגבי די היימישע ענינים.

אפילו אין רומעניע, אין קלאַסישען לאַנד פון אַנטיסעמיטיזם, וואוינען יודען לעצטענס אַרויס פון זייער קליינבירגליכקייט און ווייזען אַרויס לעבעדיגקייט. אַט בעקעמפען זיי דעם קוזיזם, אַט שטיצען זיי מאַניום רעגירונג, אַט לאָזען זיי אַרויס אַ דעקלאַראַציע פאַר׳ן נייעם מלך קאַראָל, זיי צווינגען דעם מלך דערקלעהרען זיך אין פריינדשאַפט, זיי צווינגען מאַניו׳ן אַרויסצו־זאָגען זיין קרעדאָ בנוגע יודען.

אין לעטלאַנד האָבען יודען אַ יד אין דער מלוכה־פּאָליטיק, מען פאַרבעט זיי אפילו אין דער רעגירונג.

דאָ אין פּוילען האָבען מיר גאָרנישט און עס זעהט אויס, אַז מיר ווילען שוין גאָרנישט. פערלוירען אַלע האָפנונגען אויף פּוילען!!

אָבער דאָס קען דאָך נישט זיין, וואָס איז דאָך אַ בפירושער זעלבסטמאָרד פון דריי מיליאָן יודען!!

ווי אַזוי איז אונזער יודישע פּאָליטיק אין פּוילען אריינגעפּיהרט געוואָרען אין אַזאַ לאַגע, וואָס האָט נישט קיין שום קאָנטאַקט מיט אַנדערע פּאָליטישע ריכטונגען? צי איז שוין גאָר נישטאָ קיין צוריקוועג, קיין שום מעגליכקייט, צו געפינען דעם פערלוירענעם קאָנטאַקט?

אַזוי בלייבען קען דאָך עס נישט.

פ. ס.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער „פּאַלעסטיין לענד דעוועלאָפּ־מענט קאָמפּ."

ירושלים, (יס"א) דאָ איז פאָרגעקומען די 16־טע אָרדענטליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון „פּאַלעסטיין לענד דעוועלאָפּמענט קאָמפּאַני". דער דירעקטאָר פון דער געזעלשאַפט ד"ר טהאָן האָט געגעבען אַן אויספיהרליכען בעריכט וועגען דער טעטיגקייט פון דער געזעלשאַפט אין יאָהר 1929 און די ערשטע 5 חדשים 1930. אויפ׳ן פאָרשלאַג פון ד׳ טהאָן איז בעשלאָסען געוואָרען דעם ריוח פאַר׳ן יאָהר 1929 אין דער הויך פון 2,064 פונט, צוזאַמען מיט דעם נישט־אויסגענוצטען ריוח פאַר די פריהערדיגע יאָהרען 1923-1928, פערשרייבען אויפ׳ן נייעם חשבון פון דער געזעלשאַפט. עס איז אויך בעשלאָסען געוואָרען אַרויסצוגעבען נייע 7 % אָבליגאַציעס אין דער הויך פון 60.000 דאָלאַר. די פערזאַמלונג האָט אויסגעוועהלט דאָס זעלבע דירעקטאָריום. ד"ר סענאַטאָר איז צוקאָאָפּירט געוואָרען אַלס בעפולמעכטיגטער פון דער יודישער אגענץ.

די אראבישע פּרעסע אין ארץ־ישראל

צוועלף — נעננו׳ א טוץ — צייטונגען פערמאָגען די אַראַבער אין ארץ־ישראל ביי היינטיגען טאָג. אָבער אין אַראַביש ערשיינט אויך אַ דרייצענטע צייטונג. מיר ווילען אָנהויבען פון איהר „אל סאלאם" (שלום, פרידען) הייסט זי און איהר טענדענץ און פּאָליטיק איז אַנ׳אַנאַניטיש־ערליכע פּראָפּאַגאַנדע פאַר פרידליכע און בשותפות׳דיגע אַרבייט צווישען אַראַבער און יודען. יודען זענען די אַרויסגעבער, די רעדאַקטאָרען און די איינציגע שרייבער פון דער צייטונג. זי איז אָרים ווי אַלע אָרגאַנען פון דער אַראַבישער פּרעסע און קאַנג, אָרים גייסטיג און מאַטעריעל. זי ערשיינט צוויי מאָל וועכענטליך און אַ קליינעם פאָרמאַט. ברענגט זיי נוצען, דעם נוצען וועלכען עס האָבען אין זיך איהרע בעלי־בתים און די אפיציעלע קרייזען, וואָס שטיצען זי? מען קאָן און מען מעג זיין מספּק דערין. נאָר גאָרנישט. עס איז פון די זאַכען וועגען וועלכע מען זאָגט אין העברעאיש: „אם לא יועיל לא יזיק". דאָס הייסט, עס קאָן נישט העלפען און עס קאָן אויך נישט שאַדען...

אַלע אַראַבישע צייטונגען אַחוץ אויסנאַהם זע־נען פּרימיטיוו פון דעם זשורנאַליסטישען שטאַנדפּונקט. נאָר צוויי פון זיי זענען טעגליכע, די איבעריגע ער־שיינען איינמאָל אדער עטליכע מאָל אַ וואָך, די אַראַ־בישע פּרעסע פערמאָגט נישט קיין איין ערנסטען זשורנאַל, מאָנאַטליכען אדער וועכענטליכען קיין איין וויסענשאַפטליכע, ליטעראַרישע אדער טעכנישען אָר־גאַן. אַלע צייטונגען, זענען געווידמעט דער אינפאָר־מאַציאָנס־דינסט אָבער וואָס פאַר אַנ׳אינפאָרמאַציע איז דאָס! קיין שום אַראַבישע צייטונג בעקומט נישט קיין טעלעגראַמען פון „רויטער" אדער אַנ־אַנדערע טעלעגראַפישע אַגענטור, אַלע האַרעוען זייערע לעזערס מיט די טעלעגראַמען, וואָס זיי נעמען אַרויס, אַהן שום צערעמאָניעס, פון דעם „פּאַלעסטיין ביולעטין" (די ענגלישע טעגליכע צייטונג וואָס ווערט אַרויסגעגעבען אין ירושלים פון דער פּאַלעסטינער טעלעגראַפען־אַגענטור, אַ שוועסטער געזעלשאַפט פון דער יודישער טעלעגראַפען־אַגענטור) אדער פון די עגיפּטישע צייטונגען, וועלכע קומען אָן אַהער אין אַ צוועלף שטונדען אַרום בסך־הכל. אויסערדעם פערעפענטליכען זיי די נייעס וועלכע די אַראַבישע עקזעקוטיווע, אדער די רעגירונג שיקט זיי צו, אדער וועלכע גלאַט אַ בעקאַנטער און אַ פריינד שיקען צו. בקיצור, די אַראַבישע צייטונגען מאַכען נישט קיין הוצאות אויף אינפאָרמאַציע און זייערע הוצאות אויף דער דרוק זענען מינימאַלע. דער דורכשניטליכער

(קאָרעספּאָנדענץ צום „נייעם פאָלקסבלאַט")

טיראַזש פון אַנ׳אַראַבישער צייטונג איז 400—500 עקזעמפּלאַרען, נישט מעהר! נאָר „פאַלעסטיין" ווערט פערקויפט אין א 1000 עקזעמפּלאַרע און „אל כרמל" ביי אַ 800. דאָס זענען לעבערליכע ציפערן און פון זיי קאָן אַ צייטונג נישט „לעבען". מען דאַרף אָבער אונטערשטרייכען, אַז די דאָזיגע ציפערן זענען נישטיגע נאָר פון געלד־שטאַנדפּונקט, נישט מעהר, ווייל די צאָהל לעזער זייערע איז פיל גרעסער פון דער צאָהל פערקויפטע עקזעמפּלאַרען. אַנ־אַראַבער וועט נישט אויסגעבען לייכט קיין געלד אויף צייטונגען. אָבער ער לייענט זיי דאָך: און קאַפע, אין באַרבער־שאָפּ, א. א. וו. אדער אויב איינער איז אַנ׳אַלפאַבעט — הערט ער ווי אַנ׳אַנדערער לייענט זי איהם. עס איז ספּעציעל אַזוי אין די דערפער און די ערטער וואו עס זענען קאָנצענטרירט פיל אַראַבישע אַרבייטער. דאָרט איז אָפט צו זעהען ווי איינער לייענט א צייטונג און אַלע אַרום איהם זיצען און הערען די נייעס און קאָמענטירען זיי.

„אל כרמל" איז דער עלטסטער אָרגאַן פון דער אַראַבישער פּרעסע אין א"י. ער עקזיסטירט שוין העכער צוואַנציג יאָהר. ער איז אויך דער פיינ־סטער, דער מעסיגסטער אין זיינע אַטאַקעס. עס איז געווען א צייט — פאַר דער מלחמה — ווען „אל כרמל" איז געווען אונזער סאַמע ערגסטער, פער־ביטערטער, שרעקליכסטער שונא. זינט דער מלחמה אָבער האָט זיך די אַנטי־יודישע פּרעסע דאָ אַזוי שטאַרק אַנטוויקעלט, די העצע איז אַזוי פערשפּרייט אין אַלע אַראַבישע צייטונגען, אַז „אל כרמל" איז שוין געבליבען הינטערשטעליג. אין דעם זין, „אל כרמלס" שיטה איז עקאָנאָמישער קאַמף געגען יודען, שוין צוואַנציג יאָהר, אַז ער פּרעדיגט באָיקאָט אויף יודען, ער רופט אויך צו עקאָנאָמישער זעלבסט־שטענדיגקייט פון די אַראַבער, „אל כרמל" איז די איינציגע אַראַבישע צייטונג וואָס טענה׳ט טאָג ביי טאָג, אָהן אויפהער, אַז עס איז נישט גענוג פאַר די אַראַבער צו באַקעמפען געגען יודען, נאָר זיי מוזען אַליין טאָן אָפענע אַרבייט, ספּעציעל אויפ׳ן עקאָ־נאָמישען געביט.

דער צווייטער אָרגאַן, דער צווייטער לויט זיין עלטער איז „איינפלוס", איז „פאַלעסטיין" פון יפו וואָס איז אַמאָל געשטאַנען נאָהענט צו די אפיציעלע פראַנצויזישע קרייזען.

מיט א פאָר יאָהר צוריק איז די גאַנצע אַראַ־בישע פּרעסע געלעגען אין די הענט פון די קריסטען. איצט זענען א דריטעל פון אַלע אַראַבישע צייטונ־גען אין די הענט פון מוזולמענער, צווישען זיי פער־נעמען א בעזונדער השוב׳ן פּלאַץ די צוויי ירושלימ־ער צייטונגען „אל האיאט" (ערשיינט טעגליך) און „אל דזשאמעא אל אראביא". די ערשטע שטעהט נאָהענט צו דער אַראַבישער עקזעקוטיווע און די צווייטע איז דער אָרגאַן פון דעם מופטי. „אל דזשא־מעא" האָט א גרויסען חלק אין דער בלוט־דורשטיגער העצע, וואָס ווערט געפיהרט געגען יודען. אַנהויבענ־דיג 1927 אַרום די פראַגען פון כותל־מערבי, אַמאַרש מעטשעטס א ד. גל. „אל דזשאמעא" פיהרט אויך אין מיט׳ן קאַמף געגען די קריסטליכע מיסיאָנען, וועלכער דער העכסטער מוזולמענישער ראַט מיט׳ן מופטי אין דער שפּיץ ערקלערען פון צייט צו צייט. „אל האיאט" האָט אָנגעהויבען צו ערשיינען נאָך דעם אויגוסט־פּאָגראָם און האָט פונ׳ם ערשטען טאָמענט אָן פערנומען אַנ׳עקסטרעמע אַנטי־יודישע און אַנטי־בריטישע פּאָזיציע. „אל האיאם" פאָדערט פולע אומגעלייכט פון ארץ־ישראל וואָס דאַרף זיין א דורכאויס אַראַביש לאַנד. „אל האיאם" איז דער אַרגאַן פון די עקסטרעמיסטען אין דער אַראַבישער עקזעקוטיווע.

די אַנדערע אַראַבישע צייטונגען זענען: „סאאוב אשאא" וועמענס רעדאַקטאָר וואוינט אין בית־לחם (געדרוקט אָבער ווערט די צייטונג אין ירושלים) „אל איקדאם" „אלם סיראַט אל מוסאַר־קים", „אכבאר" — אַלע דריי אין יפו, „אונגאַפיר", „אל נאהא" אין חיפה", אלואמר אין עכו. די ערשטע צייטונג איז נאָהענט צו די קאַטוילישע קריי־זען. די צווייטע איז אויך אַ קריסטליכע. די דריטע איז אַ פאַנאַטיש־מוזולמענישע און איז אין אָפּאָ־זיציע צום מופטי; די פערטע איז נישט אָפען אַנטי־יודיש, ווייל זי האָט יודישע אָבאָנענטען און יודישע אַנאָנסען. זי איז אַהן ווירקונג לחלוטין. „אונגאַפיר" האָט שוין אַמאָל צעהן געפּיסען זיין אָפּאָזיציע. איצט איז ער עקסטרעם אַנטי־יודיש אָבער אַמאָל איז ער געווען פּראָ־יודיש — מען ער פלעגט געשטיצט ווערען פון יודען, „אל נאהא" איז א קליין, נישטיג בלעטעל וואָס מען רעכענט זיך מיט איהם נישט. „אל זאמר" איז א היסטאָרי׳ש קאַר־ריקאַטור־בלעטעל אויך אָהן איינפלוס.

ש. שוואַרץ.

זיצונג פון בערלינער קהלה־ראַט

וועגען אורטייל געגען די בערלינער סינאַגאָגען־שענדער

בערלין, (יט"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון דעם רעפּרעזענטאַנטען־ראַט פון דער בערלינער יודישער קהלה האָט דער פּאָרזיצער פון דער קהלה ה׳ קאַרעסקי פּעסטגעשטעלט מיט צופרידענהייט, אַז דער לעצטענס דורכ׳ן געריכט אַרויסגעטראָגענער אורטייל געגען די בערלינער סינאַגאָגע־שענדער און די בעגרינדונג פון דעם דאָזיגען אורטייל וועלען האָבען אַ גינסטיגע ווירקונג און וועלען אין דער צוקונפט אָבשרעקען די כוליגאַנעס פון אויס־פיהרען זייערע שענדליכע טאַטען.

פון דעם טעטיגקייטס־בעריכט, וועלכער איז אויסגעהערט געוואָרען דורך דעם קהלה־ראַט איז צו זעהען, אַז די קהלה האָט אַנטוויקעלט אַ ברייטע הילפס־טעטיגקייט. עס זענען ערטיילט געוואָרען סובסידיעס אין פערשידענע הויך צוו. אַנד. פּאָל־גענדע אינסטיטוציעס: דעם פערבאַנד פון יודישע אינזשינירען און כעמיקער, דער סינאַגאָגע אויף קאַיזער־שטראַסע (45.000 מאַרק), דעם יודישען שוועסטערן הויז אין בערלין (15.000 מאַרק), דעם עקספּערימענטען־אַנשטאַלט פון פּראָפ. וואַרבורג אין א"י (5000 מאַרק), דעם וועלט־פערבאַנד שומרי שבת׳ דעם סינאַגאָגע־פעראיין בית־שלום, דעם „החלוץ", דעם פעראיין שומרי־הדת, דעם פעראיין פאַר יודישער געשיכטע און ליטעראַטור. עס איז אויך בעשטימט געוואָרען 30.000 מאַרק אויף צו שאַפען אַ יודישען אַזיל. דער קהלה־ראַט האָט בעשלאָסען צו בעשטימען אויפ׳ן לויפענדען יאָהר 1930 דעם קהלה שטייער ווידער אין דער הויך פון 10 פּראָצ. פון מלוכה׳שען איינקונפטס־שטייער.

גרויסע רעדע פון ענגלישען אינערן־מיניסטער

אויפ׳ן באַנקעט פון יודישען „פרעמדען־הויז" אין לאָנדאָן

לאָנדאָן, (יט"א) די געזעלשאַפט „יודישער צייט־ווילינגער פרעמדען־הויז" אין לאָנדאָן האָט איינגע־אָרדנעט א באַנקעט לטובת דער זאַמעל־אַקציע פון 50,000 פונט פאַר׳ן פרעמדען־הויז. אויפ׳ן באַנקעט איז געזאַמעלט געוואָרען 20,000 פונט. א בעגריסונגס־רעדע האָט געהאַלטען ה׳ ליאָנעל ראָט שילד. דער ענגלישער אינערן־מיניסטער ה׳ קליינס, וועלכער האָט זיך אויך בעטייליגט אינ׳ם באַנקעט האָט אין זיין בעגריסונגס־רעדע אָנגעוויזען, אַז דאָס אינערן־מיניסטעריום אָנערקענט די גרויסע פער־דינסטען פון „יודישען פרעמדען־הויז". דאָס הויז איז געגרינדעט געוואָרען פאַר 45 יאָהר און האָט אין משך פון זיין עקזיסטענץ אויפגענומען 120,000 עמיגראַנטען, וועלכע זענען פון לאָנדאָן אָפּגעפאָהרען ווייטער קיין קאַנאַדע, אין די פעראייניגטע שטאַ־טען, אַרגענטינע, בראַזיליע, דרום־אַפריקע, אויס־טראַליען און ניי־זעלאַנד. בעת דעם וועלטקריג איז דער „פרעמדען־הויז" געקומען צו הילף 50,000 יודישע היימלאָזע, וועלכע האָבען א דאַנק דער הילף פון דער געזעלשאַפט געקענט צוריקקעהרען אין זייערע היימאַט. איך קאָן פערזיכערען, האָט פערענדיגט ה׳ קליינס, אַז קיין שום רעגירונגס־ענדערונג וועט נישט האָבען קיין איינפלוס אויף די גינסטיגע בעציהונג פון דעם מיניסטעריום צו דער געזעלשאַפט. הרב ד"ר הערץ האָט געגעבען אַנ־איבערבליק איבער דער געשיכטע פון „פרעמדען־הויז". די געזעלשאַפט האָט זייט איהר ענטשטעהען ערטיילט הילף העכער א מיליאָן פערזאָן. אין לעצ־טען יאָהר האָבען זיך אין „הויז" געפונען 1,784 פערזאָן, דערפון זענען 1,426 אָפּגעפאָהרען קיין דרום־אַפריקע, 32 — קיין אויסטראַליע און 13 — קיין קאַנאַדע. די עמיגראַנטען ווערט ערטיילט הילף ביים רעגיסטרירען, אַרויסבעקומען פּעסער א.ד. גל.

ווידער אַרעסטירט 4 יודען אין קאָוונאָ

צוליב דער ערמאָרדונג פון אַ ליטווישען וועטערינאַר

קאָוונע, ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, זענען אין צוזאַמענהאַנג מיט טויט פון זשיימעלער וועטערינאַר ־ דאָקטאָר אַוויזשעניס די לעצטע טעג ווידער אַרעסטירט געוואָרען די פיר זשיימעלער קצבים.

די קצבים זענען אַרעסטירט געוואָרען צוליב דעם, וואָס די לעצטע מעדיצינישע עקספּערטיזע, וועלכע עס האָבען דורכגעפיהרט די קאָוונער עקס־פּערטען פּראָפעסאָר ווינטעלערים און דאָצענט פּאָל־קאָוויק אזשעליס, האָט בעוויזען, אַז אַוויזשעליס איז דערמאָרדעט געוואָרען און איז אַריינגעוואָרפען געוואָרען אין ברונים. דעם אַרעסט פון די קצבים האָט פעראָרדענט דורכצופיהרען דער אויספאָרשער פאַר בעזונדערע ענינים ביי שאַוולער קרייז געריכט ה׳ יאַנקוס. די אַרעסטירטע געפינען זיך אין שאַו־לער קרייז־טורמע. די אויספאָרשונג וועט פערענ־דיגט ווערען אָנהויב יולי און די אַרעסטירטע קצבים וועלען איבערגעגעבען ווערען צום געריכט. פון טורמע איז מעגליך, אַז מען וועט זיי בעפּרייען קעגען ערבות, אָבער נאָכדעם, ווי די אויספאָרשונג וועט ענטגילטיג פערענדיגט ווערען. די בעפרייאונג קעגען ערבות איז איצט אָפּהענגיג פון שאַוולער קרייז־געריכט.

---

444 שעה אין דער לופט

גרויסער רעקאָרד פון אַנ׳אַמעריקאַנער לופט־פליהער

טשיקאַגאָ, 1 (ספּ. טעל.) דער אַעראָ־פּלאַן „סיטי אָף טשיקאַגאָ" האָט געשלאָגען דעם וועלט־רעקאָרד פון האַלטען זיך אין דער לופט. נעכטען פאַרמיטאָג האָט זיך דער אַעראָפּלאַן גע־האַלטען אין דער לופט שוין 444 שעה. די ברידער הונטער, וועלכע פיהרען דעם אַעראָפּלאַן, האָבען ערקלערט, אַז זיי וועלען זיין אין דער לופט נאָך ד. 4 טען יולי. אין טאָג פון נאַציאָנאַלען יום־טוב פון אַמעריקאַ.

ניי ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי ער פאלקסבלאט

יולי
זון-אויפגאנג 3.14
זון-אונטערגאנג 7.59

מיטוואך
2
ו
תמוז תר"ץ

געפּסלטע וואהלען פון קהלה-פערוואלטונג

וואס עס זאגען די פיהרער פון די קהלה-פראקציעס

ווייטערדיגע אינטערוויוען ספּעציעל פאר'ן „נייעם פאלקסבלאט"

דאקטאר ש. עדעלמאן

דער בעשלוס פון אדמיניסטראטיווען טריבונאל וועגען פסלען די וואהלען פון דער לאדזער קהלה-פערוואלטונג האט פאר אונז א מינדערוויכטיגע בעדייטונג, עס איז פאר אונז א קנאפּער אונטערשייד צי די פיהרער פון דער קהלה זענען גערער אדער אלעקסאנדערער חסידים, צי דער פארזיצער פון דער קהלה-פערוואלטונג איז מינצבערג, רוס אדער גאר ד"ר ראזענבלאט.

אונזער ראלע אין דער קהלה איז בלויז א דעמאנסטראטיווע מיר מוזען בעווייזען די ארבייטער-מאסען ווי אזוי די קליקע רעגירט און ווער פון די בירגערליכע גרופּירונגען זאלען נישט שטעהן ביים רודער, וועט די פאליטיק בעשום אופן נישט זיין אין גייסט פון די ארבייטער און ברייטע פאלקס-שיכטען.

אפשר וועט ביי די וואהלען פון א נייע קהלה-פערוואלטונג זיין אינטערעסאנט דער אינערליכער קאמף, וואס וועט זיך אפשפּילען צווישען די פערבינדעטע גע"ער און אלעקסאנדערער חסידים, און דעם דאזיגען קאמף וועט האבען די בעדייטונג די ראלע פון „פאלקיסט און דער קהלה-פערוואלטונג, וועלכער איז ביז איצט געווען דאס צינגעל, וואס האט אפּגעוואוגען פאר דער מאכט פון דער „אגודה", ביי דעם דאזיגען קאמף וועט אפשר געפענט ווערען דער פארהאנג, וואס איז ביז איצט געווען פארשטעלט בנוגע די בעציהונגען און פערפליכטונגען פון דער „אגודה" צום פאלקיסט און פון די נייע פערבינדעטע.

לאווניק אל. יאפע

דער בעשלוס פון אדמיניסטראטיווען טריבונאל וועגען פסלען די וואהלען פון דער קהלה - פערוואלטונג, אינצט צוויי יאהר, נאכדעם ווי די וואהלען זענען פארגעקומען האט פאר אונז א מאראלישע בעדייטונג. אך ח"ס נישט אויב דער בעשלוס וועט האבען אויך א פּראקטישע בעדייטונג: אויב דאס בעטראכטען דעם רעקורס האט געדויערט צוויי יאהר, ווער הייסט ווי לאנג ס'וועט דויערן ביז דער אורטייל וועט פערווירקליכט ווערען. די פּראצעדור איז א לאנגע און דארף דורכגעהן איינגע אינסטאנצען, וועלכע זענען כ'רוע גינסטיג געשטימט צו דער איצטיגער פערוואלטונג.

גייסען מיר דאך, אז דער העכסטער טריבונאל האט שוין לאנג אויסגעטראגען אן'אורטייל וועגען דעם „בעל-המטען" רב קעסטענבערג און פונקטשמענצער דיצט ער נאך ביז איצט אויף קעסט פון דער דאמער קהלה.

אויב אפילו עס זאלען איצט פארקומען נייע וואהלען פון א קהלה-פערוואלטונג וועט עס נישט פיל ענדערען די פערהעלטנישען אין דער קהלה. מ'דארף פערלאנגען נייע וואהלען פון א קהלה-ראט, ווייל דער איצטיגער צוזאמענשטעל פונ'ם ראט ענטשפּט בשום אופן נישט די כוחות-פערהעלטנישען און שטימונגען ביי אונז; שליסליך איז דאך פאר קיינעם קיין סוד נישט, אז מיטגלידער פון קהלה-ראט, וואס זענען געוועהלט געווארען אויף אנדערע ליסטעס — שטייען איצט די מעהרהייט, ווייל די האבען פון איהר בעקומען געוויסע „קאנצעסיעס".

1 אפילו לויט'ן שטאנדפונקט פון דער איצטיגער מעהרהייט עקשפערטס נישט דער ראט די אמת'ע פערהעלטנישען. ס'דארפען פארקומען נייע וואהלען, כדי די יודישע בעפעלקערונג איז לאדז זאל זיך קענען ארויסזאגען, ווענגען דער הערשאפט פון דער בנין-איצטיגער „מעהרהייט" און שיקען איהרע אמת'ע פערטרעטער אין דער קהלה.

א משוגענער ווארפט שטיינער אויף דער קאטעדרע

(—) נעכטען פארמיטאג איז פאר דער קאטעדרע שיער נישט געקומען צו ערנסטע אונגליקען. דיט א 10—12 יאהר האט זיך אין דער ישיבה אויף זאכאנא געלערנט א יונגער בחור שמחה ס. שמחה איז געווען א גוטער תלמיד, זיך פיל אפגעגעבען מיט די לימודים אין דאווענע, און האט זיך פערשאפט א גוטען שם. לעצטענס האט ער אנגעהויבען ארויסווייזען סמנים פון גייסטיגער אונגארמאלקייט און זיין פאטער האט איהם עטליכע מאל אפגעפיהרט צו א דאקטאר, וועלכער האט איהם געהיילט. אבער זיין צושטאנד איז געווארען אלץ ערנסטער און ער איז געווארען פאמעל משוגע.

נעכטען איז ער א גוטגעמעלטער געקומען צי לויפען צו דער קאטעדרע און געזמען ווארפען שטיינער. פערבייגעהענדע קריסטען האבען איהם געכאפט און נישט ארײנגעלאזט ווייטער, אז ער איז משוגע, איהם געוואלט גוט אנגעריכטען די בייטער דערווייל איז צופעליג פערבייגעגאנגען א ארטאדאקסישער ראשמאן, וועלכער קען שמחה'ן, האט ער אויסגעקלערט דעם המון וועגען וואס ס'האנדעלט זיך, און ווען יענע האבען געהערט מיט איהם איינגעהן, האבען די מאקי דערזעהן, אז דער בעל דבר איז משוגע. אינצווישען איז אנגעקומען א פאליציאנט און האט דעם משוגענעם אפגעפיהרט אין פאליצי-קאמיסאריאט. מ'האט אהין א-רויסגערופען דעם פאטער, וועמען מ'האט איבערגעגעבען דעם משוגענעם אויף אויפזיכט, ביז מ'וועט זיך קענען איהם געפינען אן ארט אין קאסאמפסע.

ווי מיר הערען, זאל ער היינט אפגעפיהרט ווערען אין משוגעים-הויז אין „קאכאנובקע".

רויב-אנפאל, צי א נקמה פון אנ'אפגעזאגטען חתן?

(2) אין צוזאמענהאנג מיטן פאנריטער-אנפאל אויף דעם סוחר הענוך פרענקעל (פעטריקאווער 14) האט די פאליציי ארעסטירט 24 פערזאן, וואס ווערען פערדעכטיגט אין אויספיהרען דעם אנפאל. נעכטען זענען זיי אלע בעפרייט געווארען.

איצט ווערט פערשפרייט קלאנגען, אז דער פאנריטער-אנפאל איז גאר קיין פאנריטער-אנפאל נישט געווען: פרענקעל פערנעמט זיך מיט שדכנות ער האט ארורכגעפיהרט א שידוך און האט דערהאלטען 1,000 זל. שדכנות-געלד. דערווייל האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דעם חתן האט מען נאך „צוגעזאגט" דעם נדן, אבער מ'האט נישט געשיקט. האט דער חתן מיט זיינע פריינט בעשלאסען, אפצונעמען די אויסגעצאהלטע פראוויזיע פאר שדכנות. צי דער קלאנג איז אמת, איז נאך דערווייל נישט געלונגען פעסטצושטעלען. פאליציי פיהרט אן אויספארשונג.

אנגערעדט זיין כלה צו בעגנבענען איהר פאטער

2 חדשים וועט ער דערפאר אפּזיצען אין טורמע

(2) אין קרייז-געריכט איז פארגעקומען הער פראצעס פון 23 יאהריגען פראנציטשעק שמיטער פאר אנגערעדען זיין כלה, אז זי זאל בעגנבענען איהר פאטער. ער פלעגט אפט אריינקומען צו ע. זרעטע ניטצעל (פיעטריקאווער 238) און איז געווארען מיט איהר אזוי נאהענט, אז זי איז פון איהם מעוברת געווארען. איינמאל האט גיטצעלס פאטער פעסטגעשטעלט, אז ביי איהם פעהלט א גאלדען זייגערל, בריליאנטען רינגעל, א. אנד. זאכען אויף א סכום פון 800 זל. זיין פערדאכט איז געפאלען אויף שמיטערן און ער האט וועגען דעם מיטגעטיילט אין אויספארשונגס-אמט, די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט אז שמיטער האט אנגערעדט זיין כלה אז זי זאל בעגנבענען איהר פאטער און די געגנבעטע זאכען פערמשכנען אין לאמבארד און אויף די לאמבארד קוויטען נעמען הלוואות.

אויפ'ן פראצעס האט שמיטער זיך נישט מודה געווען אין אנגערעדען זיין כלה צו גנבות. ער האט בעהויפטעט, אז ער פלעגט פון איהר קריגען מתנות און נישט געוואוסט פון וואנען זיי שטאמען. שמיטער איז פערמשפט געווארען אויף 2 חדשים טורמע.

פערלאזען זיין ווייב און צוויי קינדער

פערצווייפעלטע לאגע פון אנ'עלענדע פרוי

פרוי ת. שליצקי פון קאנסק האט געלאזט רעדען שדוכים פאר איהר טאכטער רוושא. זי איז געווען א געראטען מיידעל, 24 יאהר אלט, געהאט אפגעלייגט א פאר טויזענד מארק נדן. וואס מען טאר נישט לאנג געראפט שכען: ס'האט זיך געפונען א בעלן א יונגערמאן, א שוסטער א גוטער בעל-מלאכה הענעך שאיעוויטש פון ראדאשיץ, מ'האט אפגעשפּילט א חתונה און דאס יונגע פאר-פאלק האט אנגעהויבען פיהרען א לייטיש לעבען. א לעבען צו מאכען קומט אויס נישט לייכט. דאס יונגע פאר-פאלק האט זיך אבער תהנה און אנשטענדיג געלעבט, זיך אויסגעשלאגען פרנסה. פאר דער צייט זענען ביי זיי געבוירען געווארען צוויי קינדערלעך.

די לעצטע צייט איז געווארען אביסעל שווער מיט פרנסה, זענען די שאיעוויטש'ס ארויסגעפאהרען אין אנדזשעיעוו, און פאר א אהרען זיך בעזעצט אין לאדז אויף מלינארסקא 42. שאיעוויטש האט ווייטער געפיהרט זיין שוסטער-ווערקשטעל און כאטש ס'איז איהם אויסגעקומען שווער, אבער דאך אויסגעשלאגען זיך פרנסה. מ'האט אפילו אנגעהויבען בישלעכווייז אויס-צאהלען דעם חוב, וואס מ'האט זיך געבארגט אויף א משכון, כדי צו דינגען דאס הייזעל אויף מלינארסקא.

מיט אמאל האט עפּעס פאסירט. הענעך שאיעוויטש האט אין א שעהנעם פרימארגען אויסגענומען דין נייעם אנצוג, זיין ביסעל וועש, צוגענומען דינע דאקומענטען און זיין פרוי און אין פערשוואונדען. דען. געהט איצט ארום די פרוי א פערצווייפעלטע אהן דאקומענטען און בעט אלע, ווער ס'ווייסט וואו ס'געפינט זיך איהר מאן מיטצוטיילען איהר און ווידקען אויפ'ן מאן, אז ער זאל איהר כאטש אפשיקען איהרע דאקומענטען (חתונה-אקטען, פאס, א. אנד.)

ער איז נישט דער אנפאלער

אין געריכט איז נישט געווען קיין בעווייזען

(א) דעם דריי-און-צוואנציגסטען יאנואר זענען אמבעקאנטע בעפאלען דעם איינקאסענט פון דער פירמע ברידער מאזור, שלמה קאלאטשקא, ארויסגע-ריסען ביי איהם די טעקע מיט עטליכע פראטעסטען און הונדערטער דרייסיג זל. מזומן. די אנפאלער זענען אנטלאפען. לויפענדיג האט איינער פון די אנפאלער ארייננעווארפען די טעקע אין הויז אויף יעראזאלימסקא 4, וואו ס'האט געוואוינט קאלאטשקא. ער האט אדם אבער ווייטער גאנגען איצט און ענדליך געכאפט. דער-ווייל איז געווארען אנ'אנקלאגע און דער באנדיט איז אינ'ם טאמעל ענטקומען.

שפעטער האט די פאליציי לויט די סמנים ארעס-טירט דעם 21-יעהריגען ישעיה בראווערמאן, קאלאטשקא האט דערקענט דעם אנפאלער. מ'האט איהם פערהאלטען און נעכטען איז פארגעקומען זיין פראצעס. בראווערמאן האט זיך נישט מודה געווען. פון די 9 עדות האט בלויז איינער דערקענט בראווערמאנ'ען אלס דעם באנדיט, די איבריגע האבען עס געלייקענט.

צוליב מאנגעל אין בעווייזען האט דאס געריכט בראווערמאנען בעפרייט.

Dr. med. S. Heinrich
נעהמט אן
פאדעמביע
זומער-צייט אין
ווילא „זאכענטא"
נישט ווייט פון פענסיאנאט וויעטשארקאווסקי,
ספעציאליסט פון קינדער- און אינער-
ליכע קראנקהייטען.

ברוכים הבאים

היינט דער ערשטער גאסטראל פון דער ווילנער טרופּע

אין לאדזער שטאטישען טעאטער

היינט און מארגען וועלען מיר ווידער האבען די געלעגענהייט צו זעהען אויף די ברעטער פון לאדזער שטאטישען טעאטער (ציגעל גאס 63 אונ-זערע אלטע, גוטע און ליבע בעקאנטע — די אר-טיסטען פון דער ווילנער טרופּע.

מיט דער ווילנער טרופּע זענען ביים יודישען טעאטער-עולם פערבונדען די בעסטע און שענסטע טעאטער-ערינערונגען.

זיי זענען ענטשטאנען אין א צייט פון אלגע-מיינער ירידה, רעפערטיר, אין א צייט, ווען אלטע מאמעריעלע און קולטורעלע ווערטען האבען זיך געפונען אונטער דעם רעדרריקענדען און צושמעטערענדען ראסט-וואלץ פון וועלט - קריג. דעמאלט האבען א הייפעל ענטוזיאסטען פון דער יודישער בינען-קונסט געשאפען א טעאטער, וואס האט אונז אנגעפילט מיט שטאלץ און האפנונגען אויף די דרייסטע מעגליכקייטען, וועלכע ס'האבען זיך גע-שטעלט פאר דער יודישער טעאטער-קונסט.

פון דעמאלט אן האט די ווילנער טרופּע דורכ-געמאכט פערשידענע וואנדלונגען און גלגולים, אבער יעדעס מאל זענען זיי ווידער פאר אונז ערשינען, בעוואפענט מיט נייע אויפטוען און נייע דערגרייכונגען און יערעסמאל, ווען זיי פלעגען צו אונז קומען, האבען מיר ווידער פאר זיך געזעהן, אמאל אין אנגערע פארמען, שטענדיג אויף טוען אויפ'ן געביט פון יודישען טעאטער. דאס קומען פון די ווילנער קיין לאדז, איז תמיד געווען א פייערונג פאר דער יודישער בינען-קונסט, א רעדר-מאגונג: אזוי אנגזאג, אז דער פאלק פון יודישען ארטיסט איז נישט אויסגעשאפען, אז די מעגליכ-קייטען, און פערספעקטיוון זענען ברייט, רייך און פערשידענארטיג.

די גאסטראלען פון די ווילנער האבען זיך נע-שאלט אנהויבען נעכטען. צוליב טעכנישע סיבות קען די ערשטע פארשטעלונג פארקומען היינט, מיר בעגריסען אונזערע געסט צו זייער אויפטרעט און ווינשען זיי דעם אלגעמיינעם און קינסטלערישען ערפאלג, וועלכען זיי האבען ביי אונז אין שטאט געראט און די גלענצענדסטע צייטען פון זייערע גאסטראלען.

צו דער ערשטער פארשטעלונג ווערט געגעבען די פיעסע פון א. ליוויק „א מעשה מיט הערשעלע אסטראפאלער".

דעמאנסטראציע פון ארבייטס-לאזע אין קאנסטאנטין

(ה) נעכטען אינדערפריה איז אין קאנסטאנטין זיך צוזאמענגעקומען א המון ארבייטער פאר'ן מא-גיסטראט און געפאדערט ארבייט. צו די ארבייטס-לאזע איז ארויסגעגאנגען דער בורמיסטער גרעזעל וועלכער האט ערקלערט, אז ער קען בעשעפטיגען 60 ארבייטער צו 4 טעג אין וואך.

די ארבייטער האבען פערלאנגט צו בעשעפ-טיגען 300 ארבייטער פולע 6 טעג אין וואך. וועגען דעם ענין איז בעשלאסען געווארען ארויסצושיקען א דעלעגאציע צום וואיעוואדע.

געענדערט די ארבייטס-צייט אין די אפיציעלע אמטען

(2) די וואיעוואדזטווע האט נעכטען דער-האלטען א צירקולאר פון אינערן-מיניסטער לויט וועלכען די ארבייט אין די אפיציעלע אמטען וועט זיך פון איצט אן ענדיקען האלב 3 אנשטאט 3 א זייגער און שבת 1 א זייגער אנשטאט האלב 2 ווי ס'איז געווען ביז איצט.

די פעראָרדנונג איז גילטיג אויף די זומער-שדשים.

מערדערייו!

(—) אין וואלד פונ'ם גוט ווארגין הינטער זגעלוש האט דער וואלד-וועכטער זייענדיג שכור אנגעהויבען ארויסיאגען פון וואלד די קינדער וואס זאמלען דארט געקליבען יאגאדעס און שוואמען. צען דער 16-יאהריקער פיאטר פשיגאצקי האט איהם נישט געפאלגט האט דער וועכטער אין איהם צוויי מאל אויסגעשאסען און איהם פערוואונדעט אין האנט און אין געזיכט. פשיגאצקי האט זיך געגאסען מיט בלוט און איז געבליבען א פערחלש-טער. מ'האט איהם אין א שווערען צושטאנד אפ-געפיהרט אין שפיטאל. דער וואלד-וועכטער איז ארעסטירט.

2 פראָלאָנגאַציעס און א באַנקראָט

טעגליכע כראָניק פון האַנדעלס-געריכט

אין האַנדעלס-געריכט איז נעכטען ערקלערט געוואָרען פאַר באַנקראָט פעליקס קרייזהאַים (נאַוואָמיעסקאַ 3), געשעפט פון לעדער, קרייזהאַין האָט אַנגענומען אויף וועקסלען ביי פערשידענע פירמען לעדער אויף 20.000 זל. א טייל פון די וועקסלען צוגעלאָזט צום פראָטעסט און איז אליין פערשוואונדען. אלס קוראַטאָר איז בעשטימט געוואָרען אדוו. עקערדאָרף, קאָמיסאַר — האַנדעלס-ריכטער גאָלדשטיין. דער באַנקראָט איז ערקלערט געוואָרען פון 14. ה. ח. דער באַנקראָטירטער איז בעשטימט געוואָרען אונטער פאָליציי-אויפזיכט.

די פירמע לאַנדאַו און ריקערמאַן, אויסאַרבייטונג און פערקויף פון טיכלעך, האָט בעקומען א פראָלאָנגאַציע פון די צאָהלונגען אויף 3 חדשים. דער בילאַנס פון דער פירמע בעטרעפט 382,500 זל. דער אַקטיוו איז גרעסער מיט 151 טויזענד זל. און די וועקסעל-אָבליגאַ בעטרעפט 81.800 זל.

דער בעריכט פון'ם עקספערט האָט זיך בעריימענד אויסגעדריקט פון די אַנגעגעבענע דאַטען. דער בילאַנס האָט בעטראָפען 317.800 זל. און דער פאַסיוו מיט 84 טויזענד זל. ווייניגער. די אָבליגע 57.300 זל.

אלס געריכטס-אויפזעהער איז בעשטימט געוואָרען ראַמאַן פיבערנאַל, אלס קאָמיסאַר — האַנדעלס-ריכטער מ. הורעוויטש.

אויך די פירמע רימענט און נאַרעל (פיעטריקאַווער 42) פערקויף פון טעקסטיל-סחורות, האָט בעקומען א פראָלאָנגאַציע פון די צאָהלונגען. דער אַקטיוו בעטרעפט 647.000 זל. דער פאַסיוו מיט 203.000 זל. ווייניגער. אלס געריכטס-אויפזעהער איז בעשטימט געוואָרען דער סוחר י. ווינשטיין און אלס קאָמיסאַר — האַנדעלס-ריכטער מ. הורעוויטש.

דעם 19. דעצעמבער איז געשלאָסען געוואָרען אַן אָפּמאַך צווישען די באַנקראָטירטע מרדכי טאַנישעוויטש און וואָלף גראָס, און אַ זעצער פון לעדער געשעפט אויף נאַוואָליפּקי 8 און די קרעדיטאָרען. די באַנקראָטירטע האָבען זיך פערפליכטעט צו בעצאָהלען 20 פראָצ. פון'ם חוב אין 2 יעהרליכע ראַטעס. די ערשטע ראַטע אין א יאָהר נאָכ'ן שליסען דעם אָפּמאַך. 32 קרעדיטאָרען אויף א בעטראַג פון 197.699 זל. זענען מסכים געווען, און 2 אויף דער סומע פון 52.245 זל. זענען אַרויסגעטרעטען געגען און האָבען צוגעשטעלט עדות, אז די באַנקראָטירטע זענען נישט געווען קיין סאָלידע סוחרים. דאָס געריכט האָט דעריבער דעם אויסגלייך-אָפּמאַך נישט בעשטעטיגט. דער באַנקראָט רוּעַרט און געגען די באַנקראָטירטע ווערט געפיהרט א קרימינעלע אויספאָרשונג וועגען א בייזווילליגען באַנקראָט.

4-טער עספעראַנטיסטען-קאָנגרעס

ווערט פאַרקומען אין לאָדז

(ג) די הויפּט-פערוואַלטונג אין וואַרשא האָט בעשלאָסען היי-יאָהר צונויפצורופען דעם 4. עספעראַנטיסטישען קאָנגרעס אין לאָדז, אויפ'ן 20. און 21. סעפּטעמבער.

די פעהליכע ערעפענונג ווערט פאָרקומען אין שטאַט-ראַט-זאַל.

* * *

דינסטאָג איז פאָרגעקומען אין לאָקאַל פון די לאָדזער עספעראַנטיסטען, די פייערליכע שליסונג פון די-יעהריגע עספעראַנטאָ-קורסען.

ה'ר מענדרקעוויטש עפענט די פייערונג און צו-טיילט דריסיג דיפּלאָמען פאַר די געענדיגטע שילער-פרוי טשעשעלצקאַ און פרל. קאַוואַ דאַנקען דער פערוואַלטונג אין נאָמען פון די שילער. ה' מיסטעראַק פון פאַריז האָט אינפאָרמירט וועגען דער טעטיגקייט פון די עספעראַנטיסטען אין פראַנקרייך.

ה' לייוראָוויטש האָט צום סוף אינפאָרמירט וועגען די נאָהענטסטע אויפגאַבען און פּלענער, וואָס די פערוואַלטונג האָט בדעה אויס'ן צוקונפטיגען סעזאָן. אַ-דורכצופיהרען אין לעבען און אויך וועגען דעם בעפאַרשטעהענדען עספעראַנטיסטען-קאָנגרעס, וואָס דאַרף פאָרקומען אין לאָדז.

געענדיגט די פּראָפעסיאָנעלע

קורסען פון „פּראַצאַ“

אָפּטיילונג האַפט: באום אנאַ, באַבנאָריץ, בערקאָוויטש ריקל, בירענצווייג חיה, דזיאַלאָסקאַ בעלאַ, דאַווידאָוויטש נחמה, דרעסלער מאַשאַ, פרישמאַן פריידע, פרידמאַן רחל, גרינבערג פעסע, גליקסמאַן לאה, גערשאָנאָוויטש חיה, גאָלדין איטע, גוגאָווסקאַ סאַלאַ, האַרמאַן דבורה, לעוו שרה, מאַיערטשיק טויבע, מינצבערג חנה, מאַיערסדאָרף קריינע, פּטאַשניק שרה, פרושינאָווסקאַ רוזשאַ ראָזענבלום סאַלאָמעאַ, ראָזענאָוויטש מאַלכע, ריואַ מאַטעל, שלעזינגער דבורה, טייבלום דבורה, וואָלף שאַרנאַ, וויסנעווסקאַ רויזע.

אָפּטיילונג מאַניקיר: אַרענדאָוש, לובאַ, בענעט איטע, בערעק חיה, ציטרין סאַלאַ כאָינאָצקאַ ריבע, עפּשטיין אסתר, פאַינגער גיטעל-קיילע, גינצבערג שיינע, קאָלסקאַ מאַניאַ, קראָנענבערג לעאָקאַדיאַ, קאַלענסקאַ נחמה, קופּער פאַגעל, קאָסענס יעטקע, קראַוזע סאַלאַ, לובעלסקאַ מלכה, מאַיעראָוויטש חיה, מאַרגוליס אַדעלאַ, מינץ-גאָלדער פייגע, ראָזענטאַל מידל, ריטערסקאַ מינדעל, זעלמען אסתר, שערעקאָווסקאַ ת.ה., שאַץ לאה, שטיין גיטעל, טאַבאַקסמאַן פאַריאַ, ווינבערג ריווע זונירעס שרה.

שטיצט דעם גמילת חסדים

צום היינטיגען אָפּצייכען

(בריף אין רעדאַקציע)

די געזעלשאַפט „גמילת חסדים“ ביים גרינעם מאַרק 7, וועלכע איז בעקאַנט מיט איהר מילדערגער טעטיגקייט זייט 20 יאָהר, אויפ'ן געביט פון ערטיילען קאָנסטרוקטיווע הילף די וועניג בעמיטעלטע יודישע בעפעלקערונג פון אונזער שטאָט, גלייכצייטיג מיט ערצטליכע און מעדיצינישע הילף אין געלד-אונטערשטיצונגען און אויך אין נאַטור. אַ דאַנק וועלכע זי האָט זיך ערוואָרבען די סימפּאַטיע ביי דער יודישער בעפעלקערונג אין אונזער שטאָט ווי אויך אין די פּראָווינץ, ווי צווישען די ראַדאָגאָשטש און באַלוטי, לעבט איצט דורך אַ שווערען מאַטעריעלען קריזיס. עס מעלדען זיך צו אונז יעדען טאָג בכבוד'יגע בעטען הלוואות נישט אַריינצופאַלען צו פּראָצענטניקעס. אָבער ליידער קענען מיר די גרויסע מאַסען נישט נאָכקומען צוליב מאַנגעל אין געלד און בכלל איז אונזער אינסטיטוציע נאָך נישט סובסידירט געוואָרען, אויסער פון אונזערע אייגענע גראָשענס.

בכדי מעגליך צו מאַכען די ווייטערדיגע נאָרמאַלע טעטיגקייט פון דער דאָזיגער וויכטיגער און נוצליכער אינסטיטוציע, אָרדנען מיר איין היינט מיטוואָך, אַ אָפּצייכנונג-טאָג און די הכנסות פון דער אָפּצייכנונג איז בעשטימט פאַר אונזער אינסטיטוציע.

עס איז דעריבער צו האָפען, אַז דאָסברייטע פּובליקום וועט וויסען ווי געהעריג אָפּצושאַצען אונזער אינסטיטוציע און וועט קויפען דעם אָפּצייכען.

מיט דער גרעסטער האַכאַכטונג צייכענט זיך
פערוואַלטונג פון גמילת חסדים
גרינער מאַרק
פרעזעס דוד פרושינאָווסקי.

אָפּגעראַטעוועט פון טויט

א זעלבסטמערדער

(—) אויף צעגלאַנאַ 10 אין באַלוט האָט וואָלאָדיסלאַוו טילינסקי אויפ'ן 4 שטאָק. קיין שלום-בית מיט'ן ווייב האָט ער נישט געהאַט און ווען ער האָט זיך נעכטען צוקריגט מיט זיין אישה האָט ער איהר ערקלערט, אַז ער וועט זיך נעהמען דאָס לעבען. די האָט זיך פון דעם אָבער גאַרנישט געמאַכט.

ווען זי איז אָוועק פון דער היים און טילינסקי איז געבליבען אליין, האָט ער מאַכע אויפגעהערט זיין האַרטנעג און זיך אויפגעהאַנגען אויפ'ן קלאַמקע פון דער טיר. צופעליג איז אַנגעקומען די שוועגער. דערזעהענדיג, וואָס דאָרט קומט פאָר האָט זי אויפגעהויבען א געשריי. ס'זענען זיך צונויפגעלאָפען די שכנים און דעם זעלבסטמערדער אַראָפּגענומען פון דער תליה. ס'איז איהם געלונגען אָפּצוראַטעווען.

דריי לאָדזער יונגען

אויף „גאַסטראָלען“ אין קאַליש

(ג) אויף קאַפּעניק 1 אין קאַליש געפינט זיך א רעסטאָראַן. נעכטען איז אוועגד זענען אַהין אַריינגעקומען דריי צונגעלייט און האָבען בעשטעלט אוועגדעסען מיט ביר. אַזוי ווי זיי זענען שוין געווען אַ ביסעל בגילופין, האָט דער רעסטאָראַציע-איינהאָבער זיי נישט געוואָלט דערלאַנגען די בעשטעלונג. זענען די געסט אַזוי בייז געווען, אַז זיי האָבען בעפאַלען דעם איינהאָבער און איהם מערדערליך צושלאָגען. דער רעסטאָראַטאָר האָט דאָן אַרויסגעכאַפּט א רעוואָלווער און 2 מאָל אויסגעשאָסען אין דער לופט. אויף די שאָסען זענען אַנגעקומען פּאָליציי און האָט אַרעסטירט די געסט. ווי ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט זענען עס געווען די לאָדזער יונגען סאַמעק, יוזעף דיידלער און יוזעף קאַרן. מ'האָט זיי אַלעמען אַרעסטירט און אָפּגעפיהרט דערווייל אין אַ פּאָליציי-ארעסט.

[illegible]

אַכטונג!

צו אַלע לעזער

פון „נייעם פאָלקסבלאַט“

„נייער פאָלקסבלאַט“

גרייט צו פאַר אַלע זיינע שטענדיגע לעזער אַהן אויסנאַהם

א שעהנע

אינגאַנצען אומזיסטע פּרעמיע

כדי מיר זאָלען וויסען וויפיל פּרעמיעס צוצוגרייטען, בעטען מיר די לעזער אויסצופילען דעם דערנעבענדיגען פאָרמולאַר און אָפּגעבען אין אַדמיניסטראַציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“.

צום פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט“ — ד.א. — 1

אַלס שטענדיגער לעזער אייערער בעט איך אַריינצושטעלען מיך אין דער רשימה פון די לעזער אויף צו בעקומען די אומזיסטע פּרעמיע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“.

נאָמען און פאַמיליע ______________________

גענויער אַדרעס ______________________

דאָס שניידט אויס, שרייבט אונטער

און גיט אָפּ אין דער אַדמיניסטראַציע, פּיעטריקאָווער 21.

אין די פאַבריקען ווערט אביסעל לעבעדיגער

(ג) די לעצטע טעג איז אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע אַריינגעטראָטען אַ בעדייטענדע בעסערונג. אַזוי צ. ב. הויבען אָן אַרבייטען די פאַבריקען פון פירמע ראַמיש ק. אייזערט, שטיינערט א. אַגר., וועלכע זענען ביז איצט געווען גישט טעטיג. עטליכע טויזענד אַרבייטער וועלען אַזוי אַרום בעקומען בעשעפטיגונג אויף אַ גאַנצע וואָך.

די דאָזיגע אַרבייט איז אַרויסגערופען געוואָרען דורך דער שטאַרקער פאָדערונג, וואָס האָט זיך לעצטענס בעוויזען אויף פּערקאַל. ווי בעקאַנט, איז עס געווען דער פּלאַן נאָך ראַטגעבער דעווער אויפצופאָדערען די פּוילישע פּרייזען צו געגענזייטיגען לאַנדעס-טעקסטיל-אויסאַרבייטונגען און אין דער ערשטער רייה פּערקאַל. דער ניזף האָט זעהר אויס, געהאַט א פּעולה און האָט אין אַ געוויסער מאָס מיטגעווירקט צו דער טיילווייזער אויפלעבונג אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע.

אין אָזאָרקאָוו

(א) נעכטען איז אַרויסגעפאָהרען אויף אָזאָרקאָוו דער האַווניק פון דער אָפּטיילונג פאַר סאָציאַלער הילף ביים מאַגיסטראַט ב. א. פּאָרטאַל. אויף דער צייט פון זיין אָפּוועזענהייט וועט איהם פערטרעטען לאַווניק ד"ר אַלעקסאַנדער מאַרגאָליס.

(א) נעכטען האָט אָנגעהויבען זיין אָזאָרקאָוו דער פּאָליציי-קאָמענדאַנט אויף לאָדזער פּאָוויאַט ה' קאָמיסאַר ה' לאַנגע. איהם וועט פערטרעטען דער לייטער פון פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט אין זגערזש ה' פּאַפּראָצקי.

(א) נעכטען איז צוריקגעקומען פון אָזאָרקאָוו און איבערגענומען זיין אַמט דער לאָדזער סטאַראָסטע ה' אַלעקסיי זשעוווסקי.

פון לאַנד-ווירטשאַפט-געזעלשאַפט

(ל) די אַלגעמיינע פערזאַמלונג האָט אויסגעוועהלט פאָלגענדע פערוואַלטונג, וועלכע האָט זיך קאָנסטיטואירט אויף פאָלגענדען אופן: ד"ר גוטמאַן — פרעזעס, זיידמאַן — וויצע פרעזעס, קאָפּולון — בעל-הבית, ראַבינאָוויטש ש. — קאַסירער, בראַנכער — סעקרעטאַר. און די ה"ה: ד"ר בראָדער, מאַרקוזע, הורוויטש און פיל, ע. קאַרבמאַן אַלס פערוואַלטונגס-מיטגלידער.

פון געריכט

אָפּקלאַגען פון א דעמאָנסטראַציע

(א) פאַר צוויי יאָהרען האָט אַ גרופּע יונגע אינדאַרדעקט אַ דעמאָנסטראַציע אויף נייעם מאַרק און שפּעטער געוואָלט דעמאָלירען דעם לאָקאַל פון פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט. די פּאָליציי האָט זיי געשאָסען און פערוואונדעט דעם 18-יעהריגען יוזעף זשאַק, וועלכער איז געשטאָרבען. זיינע עלטערען האָבען אַנגעקלאָגט דעם פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט אויף א שאַדען-ערזאַץ פון 25,000 זל. ווייל דער זוהן איז געווען זייער איינציגער שפּייזער.

דאָס קרייז-געריכט האָט די תביעה אָפּגעוואָרפען.

דאַן האָבען די עלטערען אַנגעגעבען אַן אַפּעלאַציע. דאָס אַפּעלאַציע-געריכט האָט בעשטעטיגט דעם אורטייל פון קרייז-געריכט.

געשאָסען אויס נקמה צוליב א מיידעל

(ג) ווי מיר האָבען נעכטען מיטגעטיילט, איז אויף מאַרישינסקאַ גאַס דעשאָסען געוואָרען דער 23 יעהריגער סטאַניסלאַוו גאַיעווסקי, וועמען מ'האָט אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאַל. באַלד ווי מ'האָט איהם ערטיילט די ערשטע הילף און אָפּגעמונטערט האָט די פּאָליציי גענומען איהם אויספאָרשען און איז דערגאַנגען, אַז גאַיעווסקין האָט דערשאָסען זיינס א קאָנקורענט, וועמען גאַיעווסקי זאָגט צו „אָפּצודאַנקען“, ווען ער וועט געזונד ווערען. דעם נאָמען פון'ם אָנפאַלער וועט אָבער גאַיעווסקי נישט אָנרופען. ביידע קאָנקורענטען האָבען געקעמפט צווישען זיך וועגען אַ יונג שעהן מיידעל. גאַיעווסקי איז געווען דער גליקליכער אויסגעוועהלטער און זיין קאָנקורענט האָט פון איהם אויף אַזאַ אופן גענומען נקמה.

באָריס טאָמאַשעווסקי און רות רענא אין לאָדז

דער דירעקציע פון זומער-טעאַטער „סקאַלאַ“ איז געלונגען אַראָפּצוברענגען אויף איין גאַסטראָל קיין לאָדז דעם בערימטען אַמעריקאַנער אַרטיסט, דער פּיאָנער פון דעם יודישען טעאַטער אין אַמעריקא, באָריס טאָמאַשעווסקי, וועלכער געפינט זיך אויף זיין צוריקרייזע קיין אַמעריקא.

באָריס טאָמאַשעווסקי איז דעם לאָדזער יודישען טעאַטער-פּובליקום בעקאַנט, א חוץ פון זיינע גאַסט-ראָלען פון פאַר דער מלחמה, וועלכע זענען א דורך מיט אַן אויסערגעוועהנליכען ערפאָלג, אויך אַלס אויטאָר פון די פּאָפּולערע פּיעסען „דער ישיבה בחור“, „דאָס פּינטעלע יוד“ און אַנד.

צו דער פאָרשטעלונג, וועלכע קומט פאָר דאָ נערשטאָג, דעם 3. יולי ווערט אויפגעפיהרט די פּיעסע פון דעם חשוב'ען גאַסט „די סוחרות פון ליבע“.

אין אַהער בעטייליגט זיך אויך די בעקאַנטע לאָדזער זינגערין רות רענא.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט דיזשורען

(ג) ליפּען (פּיעטריקאָווער 193), מילער (פּיעטריקאָווער 46), גראָשקאָווסקי (קאָנסטאַנטינער 15), פּערעלמאַן (ציגעל-נאַס 64), ניעוויאַראָווסקי (אַלעק סאַנדראָווסקאַ 37), יאַנקעלעוויטש (אַלטער מאַרק 9).

ראַדיאָ-פּראָגראַם

דינסטאַג, ד. 2 יולי 1930

11,58: צייט סיגנאַל פון וואַרשאַ און הייגאַל פון מאַריאַצקען-טורעם אין קראָקאַ. 12,05 מוזיק פון גראַמאָפאָן-פּליטעס. 16,10 טאָג-פּראָגראַם. קינאָ- און טעאַטער רעפּערטואַר. 17,10 מוזיק פון גראַמאָפאָן-פּליטעס, סקויטען קאָמוניקאַט. 17,35 פּאָרלעזונג. 18,00 פּאָפּולערער קאָנצערט פון ראַדיאָ-אָרקעסטער; 19,00 פערשידענעס. 19,20 גראַמאָפאָן-פּליטעס. 19,45 קאָמוניקאַט פון דער האַנדעלס-קאַמער, פּראָגראַם אויף מאָרגען, קאָמוניקאַטען, צייט סיגנאַל פון וואַרשאַ. 20,00 ראַדיאָ-זשורנאַל. 20,15 פּאָרטעפּיאַן רעזשיטאַל. 21,15 ליטעראַרישע פירטעל שעה. 21,30 אַריעס און לידער — איגנאַצי דיגאַס, ביים קלאַוויר פּראָף. לודוויג אורשטיין. 22,00 פּאָרלעזונג וועגען גנבות אויף זומער-וואוינונגען, 22,15 קאָמוניקאַטען, (מעטעראָלאָגישער, פּאָליציי ספּאָרט טאַנץ-מוזיק פון וואַרשאַ.

א שבת ביי יודען אין בוכארע

ווען די זון לאזט זיך פרייטאג פארנאכט אראפ איבער בוכארע, ווערן די קליינע שמוציגע געסלעך פון „רושגור מאכאלא" — פון דעם יודישען קווארטאל — נישט צו דערקענען. פרעהלעך פאנגען דאן אן צו פינקלען אין יעדען הויז די קליינע שבת-ליכטלעך, און העל שיינט דאן ארויס פון יעדען פענסטער דער הייליגער שבת.

די יודען אין בוכארע זענען נאך פרום ביז'ן היינטיגן טאג. די סאוויעטישע מאכט בעמיהט זיך ארייגצוטראגן אנ'איבערברוך אין זייער רעליגיעזען לעבען, אבער דערוויילע היט נאך יעדער בוכארער ייד זעהר שטארק דעם שבת און אלע רעליגיעזע טראדיציעס, וואס זענען מיט שבת פארבונדען.

פרייטאג, ווען אלע מוסולמענער אין בוכארע רוהען, איז אין דעם יודישען קווארטאל ראשיק און טומעלדיג, עס זשומעט דאן אויפ'ן יודישען באזאר ווי א בינשטאק, יודען קויפען, פערקויפען, רינגען זיך, איילען זיך, שמועסן און שוויצן — אלץ לכבוד דעם הייליגען שבת, יודען גרייטען זיך צום שבת.

און דעם טאג פון פרייטאג איז יעדער יוד אין גאס און אויפ'ן מארק. מענער אין זייערע פערשאלצעוועטע ארבע כנפות, יונגע לייט אין זייערע קאלירפולע כאלאטען, פרויען מיט פערדעקטע פנים'ער — אלע פערפלייצען ווי די שמאלע געסלעך פון רושגור מאכאלא. אלע איילען זיך איינצוקויפען עסען אויף שבת.

קומט דער פארנאכט, ווערט דער יודישער קווארטאל רוהיג, איינציגווייז פערלאזען די בעלי-מלאכות זייערע ווערקשטאטען, איינציגווייז ווערען פערשוואונדען פון דעם באזאר די לעצטע קונים וואס איילען זיך אהיים מיט זייערע פעקלעך.

און ווען די זון רוקט זיך העט-ווייט אין מערב-זייט, איבער'ן האריזאנט, הינטער שטאט, זענען שוין די מענער לאנג פון באד, די פרויען פון מקוה, און דער רושגור מאכאלא — שוין לאנג שבת'דיג.

לאנגזאם און רוהיג, אויסגעפוצט אין זייערע זיידענע יום-טוב'דיגע כאלאטען, ציהען זיך דאן די בוכארער יודען אין שוהל אריין, דאס געהען זיי מקבל-פנים זיין דעם שבת. קינדער, ריינע אויסגעוואשענע, אנגעטאן אין זייערע שבת'דיגע מאר-לאטלעך, מיט קליינע אויסגענייטע היטלעך, טראגען דעם סידור אין האנט, און געהען נאך זייערע עלטערן ערנסט און שטימונגספול.

די שוהל פון די בוכארער יודען איז נא דאס געבליבען זייער סאמע הייליגסטע אינסטיטוציע. אין סאמארקאנד אליין, וואו עס זענען פערהאן נישט מעהר ווי 10 טויזענד יודישע פאמיליעס, זענען נאך איצט, אונטער דער סאוויעטישער מאכט פערהאן גאנצע 30 שוהלען.

אין בוכארע געהען אלע אין שוהל אריין, אלע, אפילו די בוכארער יודישע קאמוניסטען, בלויז א הונדערט יודישע מיטגלידער צעהלט די קאמוניסטישע פארטיי אין גאנץ בוכארע. אבער וועגען די דאזיגע הונדערט זאגען בייזע צינגער, אז יעדען פרייטאג-צונאכט זעהט מען זיי אין שוהל מקבל-פנים זיין דעם שבת גלייך מיט'ן רב, און מיט אלע פרומע יודען. זיי קענען זיך נאך אלץ נישט בעפרייען פון זייערע אלטע, איינגעווארצעלטע רעליגיעזע טראדיציעס.

די ווענט אין דער שול אויסגעפוצט מיט די פיינסטע, קאלירפולע בוכארער טעפיכער, האט אנזעהער א ייד פון אייראפא אדער אמעריקא דעם איינדרוק, אז ער איז אריינגעפאלען נישט אין א מקום קדוש נאר אין אנ'אריענטאלישען פאלאץ. נישטא אין די בוכארער שוהלען קיין באנק פאר די מתפללים נישטא קיין שטענדערס, נישטא קיין פאליש. אהער טרייסלט מען אפ אייערע שיך אין שוהל-הויף און געהט אריין דאווענען.

אומיסט וועט זיין אייער זוכען דעם ארון-הקודש אהער וועט איהם נישט געפינען, א טוץ ספרי-תורות, — איינע פון זיי מויזענד יאהר אלט, — שטעהען אויסגעשטעלט אין א שורה און דער מזרח-וואנט, און א טיפעניש, וואס איז פערהילט אין שווערע, פארביגע טעפיכער. זיי זענען אויסגעפוצט און מענטעלעך פון סאמעט און פון זייד, אויף וועלכע עס זענען אויסגענייט פערשידענע דאטומס און אויפשריפטען אויף דער אלטער העברעאישער שפראך.

העברעאיש איז די שפראך, וואס נישט אלע בוכארער יודען קענען איצט, אבער וועלכע אלע האלטען פאר א גרויס כבוד זיי צו קענען.

איך זיץ ביים רב אין שטוב, און פון ארומגערינגעלט מיט א צוויי טוץ יודען, וואס האלטען אין די הענט אדרעסען פון טשילי, פון פערו, פון קובא, פון די קליינע מלוכה'לעך אין צענטראל-אמעריקא.

— ווי אזוי קומען זיי, אייערע קרובים, אהין?

— פון איך נייגעריג צו וויסען.

— דער גרויסער עקאנאמישער איבערברוך אין בוכארע האט זיי אהין פערטריבען — דערצעהלט מיר די מעהר אנגעזעהענע יודען פון דער בוכארער קהלה. — דער פריוואטער האנדעל אין בוכארע איז איצט אינגאנצען אפגעשטארבען און קיין אנדער ארבייט פון וואגען צו מאכען א לעבען איז אויך שווער צו געפינען, נו, האט זיך ווער נאר עס האט געקענט, געלאזט איבער דער וועלט, צו זיין גליק פרובירען.

— נו, און די סאוויעטישע מאכט האט זיי פון דאנען ארויסגעלאזט?

— ארויסגעלאזט? — קוקען זיך די יודען צווישען זיך דורך. — ווער האט זיי דען געפרעגט ארויסלאזען? זיי זענען אליין ארויס. זיי זענען אריבער די גרעניץ קיין פערסיען און פון דארט איז שוין די וועלט אפען.

— און וואס איז זייער ארבייט איצט, אין די ווייטע לענדער? — אינטערעסירט מיך אויסצוגעפינען.

— זיי האנדלען דארט, — אינפארמירט מיר דער רב. — זיי נעהמען און גיבען סחורה אויף בארג איבער די הייזער.

— אלע אזוי?

— כמעט אלע? — פערזיכערט ער מיר. — האנדעל איז פון שטענדיג אן געווען די איינציגע פרנסה פאר יודען דא, אין בוכארע. דערפאר דארף פאר אייך זיין פערשטענדליך פארוואס דארט, אין די נייע לענדער, ציהען אנדערע יודען אויך דעם פארעם פון האנדעל.

— און דא, אין בוכארע, איז טאקע דער יודישער האנדעל אינגאנצען אפגעשטארבען? — פיהר איך איבער דעם געשפרעך אויף ארטיגע טעמעס.

— אינגאנצען אפגעשטארבען!

אבער איהם, דעם רב, ארט נישט, וואס דער האנדעל איז אפגעשטארבען. ער האלט, אז דאס איז גארנישט אזא אומגליק פאר יודען, נישטא קיין האנדעל, טוט די סאוויעטישע רעגירונג עטוואס אנדערש צו דערמעגליכען פאר יודען פרנסה. גיט זי זיי ערד אויף באוועל-פלאנטאציעס, בויט פאר זיי זייד-פאבריקען, ארגאניזירט פאר זייערטוועגן קוסטארישע ארטעלען.

— די הויפט-צרה איז נישט דאס, וואס דער האנדעל איז אפגעשטארבען, נאר דאס, וואס אונזער דת, אונזער אלטע רעליגיע, שטארבט דא איצט אפ, — קלאגט ער זיך פאר מיר.

— אהער זעהט מיין בחור'ל? — ווייזט ער מיר אן אויף זיין 10-יעהריגען יונגעל, וואס זיצט א שבת-דיגער, אנ'אויסגעפוצטער און שלינגט יעדעס ווארט אונזערס, — אין קיין חדר קען איך איהם נישט שיקען, קיין העברעאיש טאר איך איהם נישט לערנען, פון קיין גאט-וואכען איז אפגערעדט. ער מוז ביי מיר געהן אין דער סאוויעטישער שול, און זיך אנזאפען מיט אלערליי פאלשע גאטלאזע געדאנקען, וואס פיהרען צום אונטערגאנג פון דער יודישער אומה.

— אז מען זאל דא אונז נאר לאזען צורוה מיט דער רעליגיע — פערטרויט ער מיר, — וואלטען מיר שוין ווי עס איז דורכגעקומען מיט אנדערע דאגות פרנסה, האנדעל, צי נישט האנדעל, פון קיין הונגער איז נאך דא קיינער נישט געשטארבען. אבער נישט אויף ברויט אליין לעבט דאך דער מענש, נישט אויף ברויט אליין....

ב. סמאליאר

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אנטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט".

בײם דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן פון דער דאזיגער טאג, ווען די אנפראגע ווערט אריינגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

689. א לעזער פון זשעראמסקיעגא.

אויפ'ן סמך פון דער זאבעזפיעטשעניע קאן מען לייגען אנ'ארעסט אויך אויפ'ן מאטאכער, דער פערקויף-קנין איז אזוי פארמאטשנע געמאכט, אז די פיקציע ווארפט זיך פשוט אין פנים אריין.

690. א פעראינטערעסירטער לעזער פון פראגטשקאגער גאס.

באלד ביים שליסען די טראנזאקציע קאן מען נישט רעזיגנירען פון דער רעכט זיך צו בעפרייען פון דער פליכט צו בעצאהלען דעם חוב אויפ'ן סמך פון א פרושעדאוויזניא. אזא געגעבענע בעשטימונג מצד'ן בעל חוב האט קיין שום רעכטליכען ווערט נישט.

691. א קאלישער.

אלס א נאר וואס בעקומענער די פוילישע בירגערשאפט קאנט איהר זעלבסטפערשטענדליך נישט צושטעלען קיין אויסצוג פון די ביכער פאר די שטענדיגע איינוואוינער.

ס'איז דעריבער גענוג, אין אזא פאל בייצולעגען א צייגניש פון מאגיסטראט (מעלדונגס-אמט) אין וועלכער ס'ווערען אויסגערעכנט אלע מיטגלידער פון וועלכע די בעטרעפענדע משפחה בעשטעהט.

692. א פאבאר-פליכטיגער פון 1910.

אויב ס'וועט פעסטגעשטעלט ווערען, אז איהר זענט קראנק אויף גאל-שטיינער אפילו ביי א נארמאלען נישט קאמפליצירטען צושטאנד מוז מען אייך פעררעכענען צו דער קאטעגאריע „צ".

דער פאל איז פארגעזעהן אין ארט. 43 פון די נייע סאניטארע פארשריפטען.

693. פייטעל ק.

געוויס אויב דער וויזיאר וועט פעסטשטעלען אז איהר בעקומט פון צייט צו צייט אונטערשטיצונג פון אמעריקאנער קרובים, קאן דער דאזיגער אומשטאנד זיין א מניעה ביים אנערקענען פאר אייער זוהן די רעכט אויף אנ'אפיעקונסטווע.

694. פ. ג.

וועגען פערלוסט פון מיליטעריש. דאקומענט דארפט איהר תיכף מעלדען אין בעטרעפענדען פאליציי קאמיסאריאט, וואס שייך דער פליכט וועגען פערלוירענעם מיליטערישען דאקומענט אויך צו פובליקירען אין דער וואיעוואדישער צייטונג, איז עס אפהענגיג פון כאראקטער פון פערלוירענעם דאקומענט.

סענסאציאנעלער פראצעס וועגען פער'סמ'ען א כלה

איהר טראגישע סוד האט די כלה מיטגענומען אין קבר

ווילנע. קרייז-געריכט האט בעטראכט א סענסאציאנעלען פראצעס פון א געוויסען מיערניקאווסקי, וועלכער איז אנגעקלאגט געווארען אין פערסמען זיין כלה מאריא שירווינסקא.

דער בעשולדיגונגס-אקט דערצעהלט פאלגענדע געשיכטע:

דעם 28-טען דעצעמבער, שפעט אין אווענט איז די ניכע הילף ארויסגערופען געווארען אויף מיראר-סקע גאס 5, צו דער יונגער פרוילין מאריא שירווינסקי וועלכע האט ארויסגעוויזען סמנים פון פערסמונג.

דאס דער צושטאנד פון דער פערסמטער איז געווען זעהר א שווערער האט מען זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אין א שעה ארום נאכ'ן ברענגען זי אין שפיטאל האט שירווינסקא אנגעהויבען צו פארערען, מען זאל צו איהר ארויסרופען א פאליציי-אגענט, מחמת זי דארף געבען זעהר וויכטיגע אינפארמאציעס.

אין שפיטאל איז געקומען א פאליציאנט, געמען שירווינסקא האט דערקלערט אז זי איז פערסמט געווארען דורך איהר חתן דעם באהן-בעאמטען יוזעף מיערניקאווסקי.

לאוט איהר ווערטער איז אויסגעקומען אז אין דער ניטעל-נאכט איז צו איהר געקומען איהר חתן מיט א פלעשעל ביר, ער האט זי טראקטירט מיט'ן ביר וואס איז צומישט געווען מיט א שטארקער סם-סובסטאנץ, וועלכע ווירקט במשך פון עטליכע טעג.

ווי שירווינסקא האט ווייטער דערצעהלט, האט זי שוין די זעלבע נאכט געפיהלט שווערע ווייטאגען, זי האט אבער גערעכענט, אז דאס איז א צייטווייליגע קרענק וואס א טאג נאכהער איז איהר ערגער געווארען אז זי האט שוין נישט געקאנט אויפשטעהן פון בעט.

נאכדעם ווי זי האט געמאכט די דאזיגע ערקלערונג, האט זיך איהר צושטאנד בעדייטענד פערערגערט, און נישט קוקענדיג אויף אלע בעמיהונגען זי אפצוראטעווען איז זי געשטארבען, אין שרעקליכע יסורים.

ניטאריטעט אויף די דערקלערונגען פון דער פערסמטער האט די פאליציי בעשלאסען צו ארעסטירען דעם פערסמער.

אין שטוב ביי איהם האט מען אבער איהם נישט געפונען. דארט איז אבער דער פאליציי געלונגען צו דערגעהן אין דעם ערשטען טאג ניטעל איז מיערניקאווסקי ארויסגעפאהרען קיין לאנדוואראוו.

די גרעניץ-אגענטען האבען ארעסטירט מיערניקאווסקי אין דער וואוינונג פון זיין יונגער שוועסטער, דער פערהאלטענער איז תיכף געבראכט געווארען קיין ווילנע און דער אויספארשונגס-ריכטער האט איהם פעראורדענט איינצוזעצען אין לוקישקער טורמע, ביז'ן פראצעס.

פרייטאג איז פארגעקומען זיין פראצעס. בעת די געריכטס-פערהאנדלונגען איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די סם, וועלכע ס'האט איינגענומען שירווינסקא ווירקט זעהר שנעל און דעריבער האט זי נישט געקאנט לעבען עטליכע טעג נאך דער פערסמונג.

די דאזיגע פעסטשטעלונג האט דערוויזען אז שירווינסקאס ווידוי איז געווען א פאלשער. דער פראקוראר האט אפילו געפאדערט אז מען זאל אפלייגען דעם פראצעס ביז ס'וועט ארויסגעפיהרט ווערען א צוגאב-אויספארשונג, דער געריכט האט אבער דעם פראקוראר'ס פארשלאג אפגעווארפען און נאך א 31-מינוטיגער בעראטונג ארויסגעטראגען לגבי מיערניקאווסקין א בעפרייענדען אורטייל.

אזוי ארום איז די רעטעניש פון דער געהיימניש-פולער פערסמונג פון מאריא שירווינסקא פערבליבען אנ'אייביגער סוד.

א נייער מיטעל אויסצומיידען מיליטער-דינסט

א „ספעציאליסט" שפריצט איין זיינע קליענטען גאל פון חיות און... מאכט זיי פאר קאליקעס

ווילנע,

דער ווילנער פון דער פאלק מיקאלאי שאלקין האט זיך געשטעלט צום ראפארט און געמאלדען אז ער איז קראנק און מוז זיך לייגען אין בעט. דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט, אז ביי שאלקינען איז געשוואלען די קני, פון וואס די גאנצע פוס קען זיך נישט בעוועגען. די ווייטערדיגע מעדיצינישע אבסערוואציע האט אבער בעוויזען, אז די פוס איז קינסטליך פערוואונדעט געווארען, און בעת דער אויספארשונג האט שאלקין צוערשט ערקלערט אז זיין פוס איז געשוואלען פון א קלאפ ערשט דערנאך האט ער זיך מודה געווען און דערצעהלט פאלגענדע געשיכטע:

פאר'ן סוף פון אורלויב האט ער זיך געלאזט אנרעדען פון זיינע שכנים און איז אוועק צו זיין בעקאנטען סיראר סאמטשאנאק, אין דארף ניעסקוטשטש, נעבען פראק, וועלכער האט איהם פאר 30 גילדען געמאכט 4 איינשפריצונגען אין קני, פון וואס די גאנצע פוס איז געשוואלען געווארען.

גלייך איז דורכגעפיהרט געווארען א רעוויזיע ביי סאמטשאנאקן ביי וועלכען מען האט געפונען 4 פלעשעלעך מיט פליסיגקייטען, דער אנאליז האט פעסטגעשטעלט, אז אין איין פלעשעל האט זיך געפונען קוועקזילבער, אין דער צווייטער מענטשען-טראר-פענס מיט קארבאל, אין דער דריטער — טערקישע פעפער מיט טערפענטין און די פערטע איז געווען אנגעפילט מיט גאל פון חיות.

ווייטער איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די דאזיגע אלע „מיקסטורען" האט סימטשאנאק נאך דער רייהע איינגעשפריצט שאלקינען אין קערפער, האט דאס ארויסגערופען א שארפע אנצינדונג מיט שווערע וואונדען.

ס'איז אויך פעסטגעשטעלט געווארען אז מיט אזא פערוואונדונג האבען זיך סיראר סימטשאנאק און דערנאך זיין ברודער ארכיפ אויך בעפרייט פון מיליטער-דינסט.

ביידע ברידער זענען צוגעצויגען געווארען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט ארכיפ פאר אויסמיידען מיליטער-דינסט, סיראר נאך אויך פאר דעם, וואס ער האט זיינע „מיטלען" געגען מיליטער-דינסט אנגעווענדעט פאר אנדערע, מאכענדיג זיי פאר קאליקעס.

נעכטען זענען ביידע ברידער געשטאנען פאר'ן ווילנער קרייז-געריכט. טראץ דעם, וואס זיי האבען זיך נישט מודה געווען, האט דאס געריכט פעסטגעשטעלט זייער שולד, און פערמשפט סיראר סימטשאנאק'ן אויף 4 יאהר שווערע תפיסה און ארכיפ'ן אויף 2 יאהר טורמע.

מיקאלאי שאלקין וועט אלס ווילנער געמשפט ווערען דורכ'ן מיליטערישען געריכט.

Dr. Różaner
הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
Dzielna (Narutowicza) 9 tel. 12-988
נעמט אן פון 8–10 פריה און פון 5–8 אווענד
ספ. ווארטע-זאל פאר פרויען

רענטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטן
און דענטיסטישער קאבינעט.
זשעזשינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן ק.	4½—5½
ד"ר קפרשנער קינדער-קראנקה.	9-11 4½-5
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטן	12—2
ד"ר ביבערגאל הויט און ווענער.קר.	11½—12½
ד"ר שמירנעלד נערווען און גמיט. קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—5
ד"ר שפערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	4½—5½

אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער רענטשניצע איז געעפענט בעזונדער
א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי סטאמאטאלאג
צאהן-ארצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציין, קראנען, פלאמבען און א.ז.וו.

די רענטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

די ענגלישע אייזענבאהנער שטיצען דעם א"י-דיגען אייזענבאהן-פעראיין

לאנדאן, (יט"א) אין בנין פון פארלאמענט איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די אייזענבאהנער־מיטגלידער פון דער לייבאר־פארטיי פון פארלאמענט. אויף דער פערזאמלונג האט דער סעקרעטאר פון פאליטישען קאמיטעט פון פועלי ציון אין לאנדאן ה' דזשי. האן בעריכטעט וועגען דער לאגע פון די אייזענבאהן־ארבייטער אין א"י. צוגאב די יועצות האט געגעבען ר. כהן פון חיפה. ביידע רעדנער האבען געבעטען די רעפּוטאַטען־אייזענבאהנער מיטגלידער פון דער ארבייט פון פרעגען צו דער פּאלער און טאלערקאנג מג'ים פעראיין פון די אייזענבאהן־ארבייטער און צו אונטערשטיצען זייערע פאדערונגען וועגען פערבעסערן די לעבענס־בעדינגונגען פון די ארץ־ישראלדיגע אייזענבאהנער. צום סוף פון דער דיס־קוסיע איז בעשלאסען געווארען, אז אלע אנוועזענדע דארפען זיך ארגאניזירען אלס א גרופּע פון מיטהילף פאר די א"י־אייזענבאהנער און אז א דעלעגאציע זאל זיך פארשטעלען דעם קאלאניאל־אמט מיט'ן ציל אנצוּווייזען אויף דער נויטווענדיגקייט פון אנערקענען תיכף און פולשטענדיג דעם פראפעסיאנעלען פעראיין פון די אייזענבאהן־ארבייטער אין א"י. צום סוף האט דער פארזיצער פון דער פערזאמלונג, רעפּ. טשארל־סטאן אין נאמען פון דער פערזאמלונג איבערגעשיקט הארציגע גרוסען צו די א"י־אייזענבאהנער. ער האט אויך צוגעזאגט ארויסברענגען די גאנצע פראגע אויף דער לאנד - קאנפערענץ פון די ענגלישע אייזענבאהנער.

בייטער־ארגאניזאציע און א"י האט צוגעשיקט צו אלע ראקטאַוירים, מיטגלידער פון דער לייבאר־פארטיי א מעמאראנדום וועגען דער נויטווענדיגקייט פון איינפיהרען אנ'ענטשפרעכענדע סאניטאר־היגיענישע געזעצגעבונג און א"י. וועגען דער זעלבער פראגע האבען פארשטעהער פון פאליטישען קאמיטעט פון פועלי ציון און לאנדאן קאנפערירט מיט די מעדיקער מיטגלידער פון דער לייבאר־פראקציע און פארלאמענט. דער פארשטעהער פון די לעצטע, ד"ר וויליאמס, האט אויסגעדריקט זיין הסכמה מיט די פאדערונגען פון דער הסתדרות און האט צוגעזאגט צו אננעמען אלע מיטלען, אז די דאזיגע פאדערונגען זאלען איינגעפיהרט ווערען און לעבען.

ירושלים (יט"א) די אלגעמיינע יודישע אר־

ערשטע יודישע פויערים-קאנפערענץ אין בעסאראביען

קישינעוו, (יט"א) אין יודישען הארף קיר סטעלניצע (בעסאראביען) איז פארגעקומען די ער־שטע יודישע פויערים־קאנפערענץ. די קאנפערענץ איז צונויפגערופען געווארען דורכ'ן א"ט כדי צונויפ־צוגיסען די 400 יודישע לאנדווירטשאפטען אין דאראן און אין צענטראלע ווירטשאפטליכע פעראייניגונג אויף קאאפעראטיווע יסודות. צו דער קאנפערענץ זענען געקומען 283 פויערים־דעלעגאטען און 510 פויערים געסט, פון אלע דערפער און ראיאן, עס זענען אויך געקומען צוואנציג פארטרעטער פון יודישע קרעדיט־קאאפעראטיווען און פון דער פרעסע. אנוועזענד זענען אויך געווען פארשטעהער פון דעם אלגעמיינעם קאאפעראטיווען־פערבאנד און רומעניען. די פייער־ליכע עפענונג און פארגעקומען אונטער'ן פרייען הי־מעל. געעפענט די קאנפערענץ האט דער עלטסטער יודישער פויער און ראיאן. נאכדעם איז אויסגע־וועהלט געווארען אלס פארזיצער ה' סאלאמאנאז, דער עלטסטער יודישער קאאפעראטיסט און בעסא־ראביען. דער פארשטעהער פון "ארט" אנראנאם פיינה האט געהאלטען א רעפעראט וועגען די אויפ־גאבען פון דעם יודישען לאנדווירטשאפטליכען גענאָ־סענשאפטס־וועזען און בעסאראביען; די קאנפער־רענץ האט אנגענומען דעם פארשלאג צו שאפען א קאאפעראטיווע צענטראלע און עס איז אויסגעוועהלט געווארען א פערוואלטונג פון דער נייגעגרינדעטער צענטראלע.

ארבישע חתונה אין זאמאשטש

גאנצע 8 טאג האט געדויערט די חתונה. — מאהלצייטען און נדבות פאר ארימע לייט און אינסטיטוציעס. — די גאנצע יודישע בעפעלקערונג פערנומען מיט דער חתונה. — די פויערים ביי זאמאשטש אסעגנעגאנגען דעם חתן מיט ברויט און זאלץ. — א גרויסע צאהל רביים אויף דער חתונה

די שטאט זאמאשטש געפינט זיך נאך אונטער'ן רושם פון דער גרויסער רבישער חתונה, וואס איז פארגעקומען יענע וואך צווישען די טאכטער פון דעם קעלצער רבין שליט"א וועלכער וואוינט און זאמאשטש און זוהן פון סאכאטשאווער רבין שליט"א.

זונטאג איז פארגעקומען האס ארימע מאהל־צייט פאר אלע ארימעלייט פון שטאט, אויפען'ן און געוועסען דער רבי און זיך משמח געווען מיט די ארימעלייט נאך דער סעודה האט דער רבי געטאנצט מיט די ארימעלייט און זיי געטיילט געלד מיט א ברייטע האנד.

דעמועלבען טאג איז אויך פארגעקומען א מאלצייט פאר "מושב זקנים" און צו פארגענגם פאר די קינדער פון דער קאלאניע "טאז".

במשך א גאנצע וואך זענען אלע זאמאשטשער יודען געווען פערנומען מיט'ן צוגרייטען זיך צו דער חתונה. דינסטאג פארנאכט זענען אנגעקומען צו פאהרען דער סאכאטשאווער רבי מיט'ן חתן און מיט פיל מחותנים און חסידים, דער קבלת פנים איז געווען זעהר אימפּאזאנט. ס'זענען אוועקגעפאהרען פיל צעהנדליגער דראשקעס מיט קעלצער חסי־דים און זאמאשטשער בעלי־בתים, און דער גאנצער וועג ביז שיטאניץ א הארף עטליכע קילאמעטער פון זאמאשטש איז געווען בעלייגט מיט טויזענדער מענ־שען. און שיטאניץ זענען די פויערים מיט'ן סאלטיס אוועקגעגאנגען מיט ברויט און זאלץ, און האס דער־לאנגט דעם חתן.

במשך פון מיטוואכדיגען טאג זענען קיין זא־מאשטש אנגעקומען אנ'ערך פון 1000 חסידים הערגער עטליכע צענדליג רבנים פון גאנץ קפוליע. מיטוואך פארנאכט האט זיך די חתונה אנגע־הויבען און פאלד האבען זיך פארן זאמאשטשער רבינס וואוינונג פערזאמעלט טויזענדער מענשען, אזוי אז חוץ די חסידישע ארדנערס האט מען געמוזט אנקומען צו פאליציישע הילף, די גאנצע זאמאשטשער פאליציי מיט'ן קאמענדאנט בראש האבען מיטגעארבייט צו האלטען די ארדנונג.

די חופה איז פארגעקומען ביי דער שוהל, און די גאנצע זאמאשטשער יודישע בעפעלקערונג האט ארויסגעוויזען זייער הייסע ליבע צו זייער גרויסען רבי שליט"א, אלע פענסטער, באלקאנען, זענען געווען רעקארירט מיט פערשידענע קאלירטע עלעקטרישע לעמפלעך און מזל־טוב אויפשריפטען, זעהר הערליך רעקארירט און אילומינירט איז געווען די יודישע גמינע.

פאראויס פאר'ן חתן זענען געריטען חסידים אויף פערד מיט שטורקאצען און טראנספאראנטען מיט וואונשען פאר'ן רבין און "חתן־כלה" דער געדראנג פון דעם עולם איז געווען אזוי גרויס, אז ביידע מחותנים האבען נישט געקענט צוקומען צו דער חופּה.

שפעט ביינאכט איז פארגעקומען די חתונה־סעודה, וועלכע האט זיך פערצויגען ביז גרויסען טאג שפעטער האט מען גערופען דרשה - געשאנק, וועל־כעס האט געדויערט א לאנגע צייט, ס'איז געפאלען עטליכע הונדערט ווילפערנע חפצים, און עטליכע טויזענד דאלאר במזומנים, ס'איז ערהאלטען געווארען דרשה געשאנק כמעט פון אלע רביים און רבנים און פאוילאנד. ס'איז אנגעקומען הונדערטער דעפע־שען במשך פון דעם חתונה־טאג. האט זאמאשטש געהאט אנ'אנדערען אויסזעהן, איבער די גאסען זענען געגאנגען רבנים און חסידים מיט שטריימלעך, א.ז.וו, אז גאנץ זאמאשטש האט געלעבט אונטער'ן איינדרוק פון דער שמחה.

צו די שבע ברכות זענען טאג טעגליך געקומען פיל פרישע געסט חסידים און רביים אויך יודישע דעפּוטאטען און סענאטארען.

אין דער לעטשניצע
17 זגיערסקא 17
איז טעטיג פון 1—2
ערצטליכער הויט-
ווענערישער גאבינעט
אונטער דער לייטונג פון
ד"ר ה. רוזשאנער

פראיעקט ארויסצולאזען יודישע "לישענצעס" פון סאוו.-רוסלאנד

ווערט בעטראכט אין סאוויעטישע רעגירונגס-קרייזען

מאסקווע, (יט"א) דער קארעספאנדענט פון דער יט"א דערוויסט זיך פון זיכערע קוועלען, אז אין די סאוויעטישע רעגירונגס־קרייזען ווערט איצט בע־טראכט א פראיעקט וועגען ארויסלאזען פון סאוויע־טען־פערבאנד קיין אויסלאנד אזעלכע יודישע "לישע־צעס" וואס האבען נישט קיין האפנונג ווען עס איז צו־ריק בעקומען זייערע וואהל־רעכט. דער דאזיגער פּרא־יעקט, אויב ער וועט אנגענומען ווערען, וועט עפענען די טויערען פון סאוויעט־פערבאנד פריהער פון אלע־מען פאר רבנים, און אנדערע רעליגיעזע אנגעשטעל־טע. ער וועט אויך געבען א מעגליכקייט ארויסצופאהרען פון רוסלאנד געוועזענע יודישע סוחרים, וואס האָבען איצט קיין וואהלרעכט נישט.

ווי דער יט"א־קארעספאנדענט דערוויסט זיך טרעפט דער פראיעקט און אויף א גרויסען ווידער־שטאנד מצד די יודישע קאמוניסטען. עס איז אבער צו ערווארטען אז דער פראיעקט וועט דאך אנגענומען ווערען.

קאנפערענץ פון די פועלי-ציון אין ענגלאנד

לאנדאן (יט"א) אין לידס איז לעצטענס פארגעקומען די קאנפערענץ פון די ענגלישע פועלי־ציון. די קאנפערענץ האט ערהאלטען פיל בעגריסונ־גען צווישען זיי אויך פון דער אונאבהענגינער לייבאר פארטיי און אנדערע. דעם רעפעראט איבער דער פאליטישער סיטואציע און ציוניזם האט געהאלטען ש. קאפּלאנסקי, נאך א לעבהאפטע דיסקוסיע זענען אנ־גענומען געווארען פראטעסט־רעזאלוציעס געגען די לעצטע פעראָרדנונגען פון דער ענגלישער רעגירונג בנוגע א"י. די קאנפערענץ האט אויך אויסגעדריקט איהר בעדויערען צוליב דעם, וואס די לייבור־רעגירונג שטיצט זיך נישט און איהר פאליטיק אין א"י־פראַ־גען אויף די פרינציפּען וואס זענען ארויסגערוקט געווארען דורך דעם ארבייטער־מיטגליד פון דער אויספארשונגס־קאמיסיע הארי סנעל.

זעלבסטמארד פון א לעהרערין

וועלכע האט פערלוירען דעם פאסטען

פיעטרקאוו,

אין דארף רעמבאוו הינטער פיעטרקאוו איז די לעהרערין פון דער דארטיגער דארפס־שול בעגאנגען זעלבסטמארד, אויסטרינקענדיג א גרויסע דאזע ארסעניק. אלע פרובען זי אפצוראטעווען זענען געבליבען אומזיסט.

די סיבה פון זעלבסטמארד איז די, וואס די לעהרערין האט פערלוירען דעם פאסטען.

ענטלאפען פון פוילען און געפונען דעם טויט אין רוסלאנד

ווילנע, 1 (טעלעפאניש) ווילנער "סלאווא" גיט איבער: קיין מינסק איז אנטלאפען א געוויסער יאן טשארנעצקי, וועלכען עס האט געדראהט ארעסטירט צו ווערען פאר קאמוניסטישער טעטיגקייט אין פוילען.

אין מינסק איז טשארנעצקי ארעסטירט געווארען דורך דער ג. פ. או. מ'האט איהם בעשולדיגט אין פערראט און ער איז פערמשפט געווארען צום טויט. טשארנעצקי איז דערשאסען געווארען.

דער מארד אין דער נאכט

(32

גרויסער שפאנענדער סענסאציאנעלער ראמאן

— וואס הייסט איהר אלץ זעגען דאס? — האט טארטשינסקי א פרעג געטאן, אנדערענדיג דעם טאן.

— איך ווייס עס נישט, כ'שווער אייך! — האט אויסגערופען די פרוי טאטיאנא — איך שווער אייך ביי אלעם הייליגען!

— ביי אייך זענען דא בעווייזען?

— ניין! אבער הערט!... איך וועל אייך אלץ זאגען: איך האב ליב געהאט מיין מאן, און ער מיך אויך... מיר זענען געווען גליקליך ביז יענעם טאג, ווי עס, האט זיך בעוויזען אט די נידערטרעכטיגע לידיא!... זי האט צו איהם קאקעטירט געמאכט היינטישע שטיק... צו וואס, וועט איהר פרעגען, האט זי עס געטון?... א, זעהר פראסט: זי איז ארים, און וויל געלד — וואס מעהר געלד!... מיין ארימער נארישער מאן האט געגענטפערט אויף איהרע שמייכלען, און זיך אפגעקעהרט פון מיר, וועלכע האט איהם אזוי לאנג, אזוי טיף־אויפריכטיג און טריי ליב געהאט!... אך, מיין הער, צעהן שטונדען האבען מיר געלעבט שטיל, ווי די טויבען!... וועה איז מיר — איך ווער פערשטיקט — אזוי שווער איז מיר צו רעדען וועגען דעם!... און אט האט ער אינגאנצען אויפגעהערט צו טראכטען וועגען מיר, פערלאזט מיך... יא, יא!... ס'איז אמת!... מיך... מיך — טאטיאנא ארלאווא... ער האט מיך אוועקגעווארפען צוליב עפעס אנ'אויסוואורף א מיידעל...

פאר פעם און פערצווייפלונג האט די פרוי הייטאן געפאכט מיט די פויסטען.

— פארוואס־זשע האט איהר נישט ארויסגעטריבען פון הויז ארויס? — האט טארטשינסקי א פרעג געטאן.

— איך?... צי האב איך דען געקאנט עפעס טון? — האט די פרוי טאטיאנא אויסגערופען מיט פערביטערונג — איך... א פערלאזענע פרוי!... איך בין געווען אויסער זיך, געפאדערט, געבעטען זיך רחמים, אז זי זאל אוועק... נאר — ניין, ניין, ניין! דער מאן מיינער האט זי געבעטען, זי זאל בלייבען און זי איז געבליבען!... דאן האב איך דערקלערט: אויב זי וועט תיכף נישט אוועק, וועל איך צוריקפאהרען אין רוסלאנד... אך, ווי שווער מיר איז געווען!...

— נו, און דאן האט זיך דאס פבייליג געדרעגטעטש אייך געפאלנט?

— יא, זי איז אוועק, — האט ספאנטאניש אויסגעריסען די פרוי הייטאן — איך האב איהר פשוט געזאגט: "אדער איך, אדער איהר", און דאן איז זי אוועקגעפאהרען... איך ווייס אבער אז זי האט זיך בעגעגענט מיט מיין מאן און לארן!...

— אזא! — האט טארטשינסקי אויסגערופען, דערמאהנענדיג זיך און דעם שפּת'דיגען ווערט פון דער געהיימנישפולער דאמע ביי הייטאנען און זיין לאנדער וואוינונג.

— יא, יא! איך שווער אייך, זי האט געוואלט ענטלויפען מיט איהם.. ער האט געזאגט אז ער פאהרט קיין אויסלאנד... און איך ווייס, ס'איז אמת... ער האט אבער געוואלט פאהרען נישט אליין... זי האט געוואלט מיט איהם מיטפאהרען... דער מאן מיינער פלעגט זיך בעגעגענען מיט איהר, כדי צו ענטלויפען... זי האט אבער געוועהען, אז ער איז אלט, און זי האט איהם דערהרגעט מיט דער האנד פון איהר ליבהאבער...

— ווער?... אטא האפקע?...

— ניין, ניין!... זי זאגט, אז זי האט איהם ליב נאר ס'איז א ליגען!... ליבען האט זי נאר ליב דעם יונגען ליבעסקינד!... א, איך שווער אייך — איך ווייס עס!... אדרבא, פארערט זי. אויך אויך א פערהער!...

— זעלבסטפערשטענדליך. וועל איך עס טון, מאדאם!... און וועל זיך מיט איהר זעהען!... אבער ווי עס זאל נישט זיין: צי האט זי ליב געהאט אייער מאן, צי האפקע, צי ליבעסקינד'ן — א פאקט איז, אז נישט זי איז די מערדערין!

מיט א היסטערישע געשריי, נישט קענענדיג א ווארט ארויסרעדען, און נישט הערענדיג טארטשינסקי'ן איז די פרוי הייטאן ארויסגעלאפען פון צימער.

קאפיטעל זעכצעהן

דאס פערדעכטיגע רינגעל

דער גאנצער ענין האט אנגעהויבען אנצונעהמען א נייע ווענדונג:

הייטאן איז, ווייזט זיך ארויס, נישט קיינענדיג אויף זיין רעפוטאציע פון א גוטען ארענטליכען מענש געווען פערליבט אין לידיא גארצעוויטש...

און די דאזיגע מיידעל — אויב ס'איז צו גלויבען די פרוי הייטאן — האט זיך געמאכט כלומרשט פערליבט אין אטא האפקע, און האט אינדערעמת ליב געהאט דעם יונגען באנקיר ליבעסקינד...

טארטשינסקי איז געווען אינגאנצען איבערראשט געטראפען פון די דאזיגע אינפארמאציעס.

נאך א לענגערען איבערלעגען זיך האט ער בעשלאסען צו זעהען זיך מיט לידיא און מיט דעם יונגען ליבעסקינד, און דער האפענונג אז פון זיי וועט ער דערגעהען דעם אמת...

אויפ'ן צווייטען טאג איז ער אוועק אין דער באנק און געבעטען אנצומעלדען זיך ביי ליבעסקינד'ן.

דער דאזיגער ווייזט האט נישט איבעריגס געשמעקט דעם יונגען באנקיר. און ער האט געהאט די אומפארזיכטיגקייט צו ארויסווייזען עס פאר טארטשינסקי'ן.

א וואריטעטער צי א קאלטער קבלת פנים האט, זעלבסטפערשטענדליך, נישט געמאכט אויפן געהיימאגענט קיין שום איינדרוק.

עקשנותדיג און קאלטבלוטיג געהענדיג צום ציל, האט ער זיך מיט א גוטמוטיגען שמייכעל אוועקגעזעצט ענטקעגען ליבעסקינד'ן און איהם אנגעקוקט.

(פארטזעצונג קומט).

בעקאנטמאכונג!!
האט ערעפענט
צו דער בעקוועמליכקייט פון דער געעהרטער קונדשאפט

M. GELERMAN
די בעקאנטע אין לאדז מעכאנישע מעבעל-פאבריק א. ס.
NAPIÓRKOWSKIEGO 59, tel. 186-71

א מעבעל-לאגער אויף זשעלאנא 6

וועלכער באזיצט אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל קאמפלעט-איינריכטונגען און ענצעל מעבעל לויט די לעצטע אויסלענדישע מאדעלען. זעמטליכע בעשטעלונגען ווערען אנגענומען אין דער פאבריק.

בעמערקונג: די אויביגע פירמע האט נישט קיין שום שיכות מיט דער פירמע "MEBLOPOL", אינה. י. נוסמאן

הילפס-פעראיין „תומכי אורחים"
פאמארסקא 18.

היינט, מיטוואך, דעם 2-טען יולי 1930 י. 7 אווענד, קומט פאר לויט דעם אויפטראג פון דער רעוויזיאס-קאמיסיע

אן אויסערגעוועהנליכע
גענעראל-פערזאמלונג

מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג: 1) ערעפנונג; 2) וואהלען פון א פרעזידיום און אסעסארען; 3) בעריכט פון דער רעוויזיאנס-קאמיסיע; 4) סטאטוטען-ענדערונג; 5) וואהלען פון א פערוואלטונג און רעוויזיאנס קאמיסיע; 6) פארשלאגען.

בעמערקונג: לויט'ן פאראגר. 2 פ. 19 פון די סטאטוטען ווען ס'וועט נישט קומען די געהעריגע צאהל מיטגלידער צום 1-טען טערמין, אזוי קומט די פערזאמלונג פאר היינט, 9 אווענד צום 2-טען טערמין, און וועט זיין גילטיג ביי יעדער צאהל מיטגלידער.

די פערוואלטונג פון „תומכי אורחים".

17981

ŁÓDZKI SPÓŁDZIELCZY BANK HANDLOWY
z ogr. odp. przy ul. PIOTRKOWSKIEJ 38, TEL. 150-66.

ערלעדיגט זעמטליכע באנק-אפעראציעס
אינקאסא אויף גאנץ פוילען ביי א מינימאלער פראוויזיע מיט אויסצאהלען אוואנסען.
אינקאסעס אויף לאדז — 25 גראשען פון יעדען וועקסעל.

ווירכטיג פאר לעטניקעס!!
די ערשטע לאדזשער גוט בעקאנטע

פאבריק פון פאטענטירטע פעלד-בעטען

מאכט בעקאנט, אז צוליב'ן קריזיס האבען מיר פערקלענערט די פרייזען פון אונזער אויסארבייטונגען

ווי: פעלד-בעטען 14 זל., פעלד-בעטען מיט ווענטלעך 18 זל., לעזשאקעס פון 8 זל. און טאבארעטקעס 3 זל., האמאקעס פון 9 זל.

אונזערע פעלד-בעטען זענען פערזעהען מיט דער שוץ-מארקע „Palma-Patent", פאר וועלכע מיר גאראנטירען אויף פיל יאהרען.

אכטונג: פארערט איבעראל פעלד-בעטען נור מיט דער מארקע „Palma - Patent"

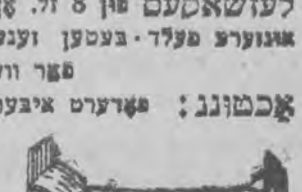

„PALMA-PATENT" מיט אכטונג פירמע
אינה. שווארצאווסקי
פולנאצנא 24, טעל. 131-85

בעמערקונג: פאר פראווינץ - בעדייטענדע ראבאטען.

קראנקע פאר רופטורען און פערשידענע פערקריפלונגען

רופטורען, ווי אויך פערקריפלונגען מאר מען נישט פערנאכלעסיגען, ווייל די פאלגען פאר'ן מענשליכען לעבען זענען זעהר געפעהרליך. די רופטור ווערט גרעסער, ווי א מענשליכער קאפ און קען פעראורזאכען א טויט. נאטירליכע פערגרעסערונג פון די קישקעס.

ספעציעלע ארטאפעדישע נומענע הייל-באנדאזשען פון מיין מעטאדע בעזייטיגען ראדיקאל די געפעהרליכסטע און פעראלטערטסטע רופטורען ביי מענער, פרויען און קינדער.

אויף דער פערהיימונג פון קרייץ-ביין, נעגען דעם שאפען זור פון הויקערס ארטאפעדישע המל-גארסעטען. פאר פערקרימטע פיס און שפרעצענרע פלאטפיס ארטאפעדישע איינלאגען. קינסטליכע הענד און פיס. גומענע שטרימפ אויף פערגרעסערטע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענט.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 29, front II p.

בעמערקונג: דאס אריגינעלע ווארטען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג.

דאנקזאגונג.

דעם געעהרטען ספעציאל. ה' י. ראפאפארט, דיר. פון ארטאפעדישען אנשטאלט אין לאדז, וואלטשאנסקא 29, פראנט II שטאק, דריק איך אויס עפענטליך מיין הייסע דאנקבארקייט פאר זיין אנלעגען מיר דעם ספעציעלען ארטאפעדישען הייל-גארסעט פון זיין מעטאדע, וועלכער האט מיך אויסגעהיילט גענצליך. ס'האט מיר געדראהט צו פלאצען דער רוקען צוליב'ן הויקער און יעצט בין איך געזונד און בין פעהיג צו דער ארבעט.

Dr. M. Morgenroth sędzia apelacyjny.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134-72
נעמט אן אינדערהיים פון 3-2 פ. מ. פון 9-7 נ. מ. אין קליניק „סאנאטא" אגראדאווא 10 פון 12-1

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראנקהייטען און ליבעהטיליאנטעם. נעמט אן פון 4—7 אין אווענט

כ'זוך קוואליפיצירטע
זאקען-מאכערם
צו 2-טער סארט שטרימפ און א שפאלערין וואס זאל קענען א ביסעל שפולען, ווי אויך עטליכע קוואליפיצירטע פאקערינס קענען זיך זעפארם מעלדען ביים זאקען-פאבריקאנט מאיר ברעסלער וסכאדניע גאס 31.

א לערן-יונגעל
צו זאקען-ארבייט (האנד) ווערט געזוכט צו ערפאהרען ביים העבראישען לעהרער
ראזענפעלד
פלאץ-וואל.-אסטשי 6
(נייע שטאט)

א גרויס צימער לופטיג
צו שלאפען פאר איינציגע יונגעלייט עהענטועל מיט בעקעסטיגונג. צו ערפאהרען ביי קויפמאן, זאוואדוסקא 23 פראנט פארטער.

א געוועלב
ערשטקל. רעמאנטירט צו פערמיטען פאסיג פאר א יאטקע. דאס געוועלב איז קרוטקא בצלוט 10, צו דינגען ביים ווירט זעלבסט צו ערפאהרען ביים איי-גענטימער בושעושינער 19 מאנוקרצוויטש.

זאקען-ארבייטער
(האנד)
ווערען פון זאפארט געזוכט ביי ל. לאבערשטיין, וואלבארסקא 37, 3 שט.

פרייזווירדיג צו פערקויפן א ערשטקלאסיגע
צוקערניע-איינריכטונג
בעשטעהענד פון פאלגענדע זאכען: א גלאז-בופעט, א שאנק מיט שפיגלען און א רונדע איינזערנע טרעפ אויף מישלער מיט שטוהלען. צו ערפאהרען נאמאמיעסקא 8 אין צוקערניע.

Komunikacja autobusowa
ŁÓDŹ-PIOTRKÓW
Autobusy na powyższej linji odchodzą do Piotrkowa o każdej pełnej godzinie począwszy od 8 rano do 20 w wieczór ze stacji autobusowej przy ulicy Rzgowskiej 85, dojazd tramwajami 11 i 4. Czas przejazdu 1 godz. 30 minut. Cena zł. 3 gr. 50.

אכטונג לעטניקעס!
פון ווישניאווע-גורע און אומגעגענד.
איך מאך בעקאנט, דאס ביי מיר בעקומט מען יעדען טאג דעם
„נייעם פאלקסבלאט" און „5 גראשען-בלאט"
פון 7 א זייגער פריה   פון 1 א זייגער מיטאג
ציטונגס-פערקויפער מ. יאמניק
ווילא קאוואלא אקעגען די „בלאדניא וולאסקא"

א לאנגיעהריגער
געריכטס-סעקרעטאר
שרייבט און ערלעדיגט אלערליי ביטעס און סקארגעס, קלאזולעס און זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען.
א גוטער מיליטער-ספעציאליסט.
ב. מאז, לאדז, פיעטריקאווער 10.

1 צימער און 1 צימער און קיך
צו פערמיטען
פייפרא 26, ביי דער אלעקסאנדער גאס.
צו ערפאהרען אוים'ן ארט פון 3—5 נאכם ביים פערוואלטער.

שייטלען
צו מעסיגע פרייזען
צו בעקומען ביי
פארזשוצקא, קאמיענא 5

די מעכאנישע
שלאסעריי און שווייסעריי
פיהרט אויס זעמטליכע מאשין-רעפאראטורען, שווייסונגען, צופאסונג פון מאשינען-טיילען מיט גאראנטיע און :—: געגען ביליגען פרייז :—:
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11 (רוג זאכאדניע)
פריוואט-וואוינונג: גדאנסקא 20.

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
איינענע פראצאוניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: קלעדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע גלידער א. א. וו. נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכם.

מאשין-לעכער
ווערען אנגענומען אויסצוגלייכען ביי
ג. נארדמאן, צעגעלניאנא 2

אייז
יעדן קוואנטום שטעלען מיר צו
פעטריקאווער 116
טעל. 190-48, פאלודניאווא 22 טעל. 191-26.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויסטלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכם. נעמט אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— באזונדערער ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

ווענעריש-כירורגישע קליניק
„SANATO"
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
ערצטליכע אויפזיכט
איבער דער מוטער און קינד.
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.

קראפט-שפולען
כמעט ווי נייע
ביליג צו פערקויפען
פילינסקי 21, רעכטע אפ. 2 שט. וואוינונג 18.

Dr. Med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 פארם. און פון 5—9 אווענד
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארם.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקהייט
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 7—4 אווענד.

הלך בתום ילך בטח,
ומעקש דרכיו יודע
גויל אלו רקיעי, קני כל חורש   תא:
דיו אלו ימי וכל מי כנישו   תא:
דירי ארעא ספרי ורשמי רשו   תא:
קענען נישט איבערגעבען דאס רעעלקייט פון דער אלט-בעוואוסטער רעכטסקאנסולענטען-ביורא פון ה' מאנעלא, פיעטריקאווער 17
(זאכאדניע 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געווי-סענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, ארוואלאניעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין ארושאנד רעזיעמעשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג ד. מאנעלא, פעטריקאווער 17.

Dr. Z. Rakowski
ספ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
אפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לאגעוויניצע, נבעורשער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז די פערלאג נישט פעראנטווארטליך.
די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
איך טעקסט—40 " " " " " 60— " " 4 "
נאכ'ן טעקסט—12 " " " " " 18— " " 8 "
פאר א מיליטער-שפאלט ... אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Ze Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 3?.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman